

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

МАТЕРІАЛИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти**

«МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ ВИРОБНИЦТВУ»

Актуальні питання законодавства

24 квітня 2024 року

Біла Церква
2024

УДК 378-053:63:001:81:008:165(063)

Молодь – аграрній науці і виробництву. Актуальні питання законодавства : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти (Біла Церква, 24 квітня 2024 р.). – Біла Церква: БНАУ, 2024. – 61 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Зубченко В.В., канд. екон. наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Тимошук О.Г., канд. юрид. наук.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук.

До збірника ввійшли матеріали і тези доповідей, подані учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти «Молодь – аграрній науці і виробництву» (24 квітня 2024 року, Білоцерківський національний аграрний університет) до Організаційного комітету.

Тексти публікуються в авторській редакції. За науковий зміст і якість поданих матеріалів відповідають автори.

Ел. адреса: <https://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

©БНАУ

АНДРУЩЕНКО М.М., магістрант
Науковий керівник – **ПАХОМОВА А.О.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МАЛОЛІТНІ ОСОБИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Малолітні особи, як суб'єкти цивільних правовідносин, відіграють значну роль у суспільстві. Це обумовлено тим, що вони також мають певні права та обов'язки, хоча в їх випадку вони можуть бути обмежені або регулюватись законом через їх неповнолітність.

Ключові слова: малолітня особа, неповнолітня особа, дієздатність, опіка, піклування.

Малолітні особи можуть бути стороною у цивільних угодах під певними умовами, такими як згода їх батьків або опікунів, або за рішенням суду. Вони також можуть мати право на отримання спадщини, захист своїх прав у суді та брати участь у різних правовідносинах.

Однак через їх неповнолітність і недостатню здатність до розуміння складності цивільних правовідносин, закон зазвичай передбачає певні заходи захисту для малолітніх осіб, такі як призначення опікунів чи піклувальників, або контроль з боку державних органів.

Часткова цивільна дієздатність надає особам певні права та можливості укласти цивільні угоди, але за певних умов і з обмеженнями. Зазвичай таке обмеження застосовується до осіб, які досягли певного віку, але ще не досягли повної неповнолітньої особи, яка зазвичай встановлюється законом. Наприклад, особи віком від 16 до 18 років можуть мати обмежену здатність до укладання цивільних угод.

Під частковою цивільною дієздатністю такі особи можуть самостійно укласти деякі угоди, які не суттєво змінюють їхні права та обов'язки, наприклад, покупка предметів першої потреби або отримання послуг невеликої вартості. Однак для укладання більш значущих угод, таких як нерухомість або угоди про кредит, може знадобитися згода батьків або опікуна, або схвалення суду.[3]

Це обмеження зазвичай здійснюється з метою захисту інтересів молоді та уникнення можливості експлуатації або недбалого використання їхньої недостатньої здатності до розуміння складності цивільних угод. У такий спосіб, часткова цивільна дієздатність наділяє молодих людей певною самостійністю, але в той же час забезпечує їхні права та інтереси в умовах недостатньої зрілості.

Дитиною вважається особа до досягнення нею повноліття, тобто 18 років.

Відповідно до ст. 6 Сімейного кодексу України залежно від віку діти поділяються на малолітніх – фізичних осіб, які не досягли чотирнадцяти років, та неповнолітніх – фізичних осіб у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

Малолітні та неповнолітні діти можуть мати на праві приватної власності майно.

Малолітні особи вправі самостійно вчиняти лише дрібні побутові правочини, які задовольняють побутові потреби дитини, стосуються предмету, що має невисоку вартість та відповідає фізичному, духовному чи соціальному її розвитку. Також названі особи вправі здійснювати особисті немайнові права на результати інтелектуальної, творчої діяльності.

Неповнолітні особи віком від 14 до 18 років, які придбали річ за свій заробіток чи стипендію, можуть самостійно розпоряджатися нею без згоди батьків або опікунів, оскільки вони мають право на цивільну дієздатність щодо таких особистих засобів, які вони заробили або отримали. В цьому випадку вони можуть укласти угоди, продавати або купувати речі, а також використовувати свої кошти на свій власний розсуд без необхідності отримання дозволу від батьків чи опікунів.

Однак, малолітні особи не відповідають за завдану ними шкоду, оскільки вони визнаються неделіктноздатними і не можуть бути суб'єктами цивільної відповідальності [1].

У відповідності зі ст. 1178 Цивільного кодексу, за завдану неповнолітніми шкоду відповідають їх батьки (усиновлювачі), опікуни, навчальні, виховні та інші установи, якщо вони не доведуть, що шкоду було завдано не з їхньої вини.

Здатність особи мати цивільні права й нести цивільні обов'язки визначається як цивільна дієздатність. Це є ключовим аспектом цивільного права, який визначає, чи може особа брати участь у правовідносинах, укладати угоди, володіти майном, та відповідати за свої дії перед законом. Цивільна дієздатність передбачає здатність особи мати правову відповідальність за свої дії та вчинки, а також можливість користуватися своїми правами у відповідності до закону. Вона може бути обмежена або позбавлена у випадках, коли особа не має достатньої розуміння своїх дій, наприклад, у разі неповноліття, недієздатності або обмеженої дієздатності за рішенням суду.[2]

Повну цивільну дієздатність неповнолітня особа може отримати шляхом досягнення повнолітнього віку, який встановлюється законом. Зазвичай це вік 18 років. При досягненні цього віку неповнолітня особа автоматично стає повнолітньою в зміслі цивільної дієздатності і має права та обов'язки, які призначені для повнолітніх осіб. Повна цивільна дієздатність дозволяє особі володіти майном, укладати угоди, представляти себе в суді та в інших правовідносинах без будь-яких обмежень, які характеризували їхні права та можливості як неповнолітній.

Дієздатність особи може бути обмеженою у випадку, якщо вона не має достатньої здатності до розуміння наслідків своїх дій, що може включати такі ситуації, як недієздатність у зв'язку з психічними розладами, обмежена дієздатність у разі підпалання, або судові рішення про обмеження дієздатності у випадку суттєвих порушень права або безпеки. Такі обмеження можуть включати призначення опікунів чи піклувальників, а також необхідність отримання згоди від опікунів або судових органів для укладання угод або здійснення певних правових дій.

Трудова правосуб'єктність неповнолітніх виникає з досягненням віку, встановленого законом для початку працевлаштування, який зазвичай становить 16 років. Це означає, що вони мають право укладати трудові угоди, отримувати заробітну плату та користуватися іншими правами, пов'язаними з працею, під певними обмеженнями та за умови дотримання правил, що стосуються безпеки та захисту прав неповнолітніх працівників.

Отже, неповнолітні як суб'єкти цивільних правовідносин відіграють важливу роль у суспільстві, оскільки вони мають певні права та обов'язки, хоча їхні можливості можуть бути обмежені через їхню неповнолітність. Забезпечення їхніх прав та захист від експлуатації є важливим завданням для суспільства, і воно вимагає відповідального підходу з боку законодавства та громадських інституцій. Правильне регулювання цивільних правовідносин неповнолітніх сприяє їхньому відповідному розвитку та інтеграції у суспільство, забезпечуючи їм можливість розкрити свій потенціал і вирости в активних учасників суспільного життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 35. Ст. 267.
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356.
3. Діти як суб'єкти цивільних правовідносин. URL:<http://yurradnik.com.ua/stati/d0-b4-d1-96-d1-82-d0-b8-d1-8f-d0-ba-d1-81-d1-83-d0-b1-d1-94-d0-ba-d1-82-d0-b8-d1-86-d0-b8-d0-b2-d1-96-d0-bb-d1-8c-d0-bd-d0-b8-d1-85-d0-bf-d1-80-d0-b0-d0-b2-d0-be-d0-b2-d1-96-d0-b4-d0-bd/> (дата звернення 17.04.2024)

АНТОНЕНКО А. О., студентка
Науковий керівник – **ДУЖА І.А.**, канд. політ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

**THE POLITICAL POTENTIAL OF VOLUNTARY UNEMPLOYMENT:
ANALYSIS OF THE IMPACT OF EDUCATION, DEVELOPMENT,
AND ACTIVISM OF CONDITIONS OF LABOR UNCERTAINTY**

Анотація. Робота аналізує важливість розуміння політичного потенціалу добровільного безробіття та його вплив на суспільство, узгоджуючи ідеї Джорджа Орвелла і Герберта Уеллса.

Key words: Political potential, unemployment, labor uncertainty, «The Time Machine», «1984».

In today's contemporary society, unemployment isn't just a pertinent issue; it carries intricate political and socio-economic branching. Voluntary unemployment, where individuals opt out of seeking jobs for diverse reasons, has emerged as a central point of investigation within the social sciences. This decision can be shaped by multiple factors, including education, personal growth, and involvement in activism.[4]

This thesis dives deep into dissecting the political implications of voluntary unemployment amidst the backdrop of job market uncertainty.[4] We uncover «Connecting the dots» [7] in which education shapes intentional choices regarding unemployment, the pivotal role of personal growth in defining opportunities for self-fulfilment and diverse career trajectories, and the transformative influence of activism on shaping political perspectives and actions. Drawing upon the hypotheses advanced by the esteemed authors of societal deconstruction, George Orwell and Herbert Wells similar to the dystopian worlds depicted by them.

Wells novels, including "The Time Machine," "The War of the Worlds," and "The Invisible Man," provide deep social and political insights that play gross enhance in theses. [2]

One of Herbert Wells's most renowned works, "The Time Machine," serves as a prime example of the author's examination of societal concerns, such as unemployment. Within this novel, Wells portrays a difference between the classes, and many people don't have jobs because machines do most of the work. The protagonist embarks on a journey into the future, where he confronts these issues and contemplates their implications for society.[2]

In "The Time Machine," Wells demonstrates his social and political perspective on the issue of unemployment through the lens of a science fiction narrative. [5] Through this imagined story, he expresses his views on the mechanization of labor and its impact on society, which can be a valuable source for understanding the topic of unemployment in a contemporary context. Hence it pays that mechanization [5] profoundly reshaping society by revolutionizing industries, streamlining production processes, and increasing efficiency. But it also leading to job displacement and socioeconomic disparities as traditional roles are replaced by automated systems. [2]

Another instance of a literary piece is George Orwell's novel "1984." Within this narrative, the author reveals a totalitarian regime where unemployment serves as a means of population control, holding considerable importance.[3] Orwell portrays a government that manipulates information to maintain unlimited power and uphold its regime. [1]

In "1984", Orwell explores themes of control, manipulation, and mass unemployment through the prism of his dystopian state. The protagonist, Winston Smith, grapples with issues of social discrimination and various forms of unemployment present in this world. Through his novel, Orwell offers readers essential insights into power dynamics, control mechanisms, and enduring social issues that remain relevant today.

When analyzing the influence of education, development, and activism amidst labor uncertainty, we can view them as pivotal factors shaping both individual and collective reactions to the complexities of unemployment and societal transformations. [1]

Value of Education serves as the foundation for the development of critical thinking, analytical skills, and awareness of opportunities in the labor market. A high level of education can help individuals adapt to changes in the economy and seek new employment opportunities, as well as foster self-realization through the development of skills that meet the demands of the job market.

Development: In the context of labor uncertainty, continuous skill development and competency become crucial for successful adaptation. People who constantly learn and develop professionally can more easily find their place in new work environments, paving the way for their own success even in situations of unemployment or career redirection.

Activism as a last main part filled conditions of labor uncertainty can also stimulate activism within society. Groups of people who experience the negative consequences of unemployment or social inequalities may come together to advocate for their rights and interests. Activism can include social movements, professional associations, strikes, and other forms of activity aimed at improving working conditions and social justice. [6]

In essence, these narratives unveil profound truths about the human experience amidst societal turmoil. Orwell's "1984" delves into the existential struggle of individuals within a dystopian regime, echoing the timeless quest for autonomy and truth amid pervasive oppression. [1] Within the intricate layers of Wells's "The Time Machine," lies a poignant reflection on the fragility of human agency in the face of technological advancement, urging us to contemplate the essence of humanity amidst the march of progress. [2] Through the lens of activism in "1984," we witness the unbreakable spirit of resistance against tyranny, underscoring the enduring power of collective action in the pursuit of justice and societal transformation. As these narratives intertwine, they beckon us to delve deeper into the complexities of the human condition, offering profound insights into resilience, adaptation, and the relentless pursuit of freedom in the face of adversity.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Орвелл Дж. 1949. 1984. URL:<https://www.planetebook.com/free-ebooks/1984.pdf>
2. Уеллс Г. The Time Machine. 1895. URL:https://www.gutenberg.org/cache/epub/35/pg_35-images.html
3. Snowball (fictional character). In Encyclopædia Britannica. URL:<https://www.britannica.com/topic/Snowball-fictional-character>
4. Попов С.В. Види безробіття та критерії їх класифікації. Форум права. 2006. № 3. С. 106–110. URL:<http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2006-3/06psvkik.pdf>
5. Савченко О. В. Механізація Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. НАН України, НТШ. К.: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. URL:<https://esu.com.ua/article-66746>
6. Activism. Wikipedia. Retrieved [16.03.2024]. URL:<https://en.wikipedia.org/wiki/Activism>
7. Couto F. Connecting the Dots: Lessons from Steve Jobs and King David. URL:[https://www.linkedin.com/pulse/connecting-dots-lessons-from-steve-jobs-king-david-fábio-couto-«](https://www.linkedin.com/pulse/connecting-dots-lessons-from-steve-jobs-king-david-fábio-couto-)

УДК 343.9

БОГДАНЕВИЧ Д.І., студентка

Науковий керівник – **СИМАКОВА С.І.**, канд. юрид. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

КРИМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ УМИСНІ ВБИВСТВА

Умисні вбивства завжди були актуальною проблемою для України, адже по статистиці їх кількість лише зростає. Проте, серед цих вбивць є ще й серійні, які є нагальною темою для обговорень у світі, адже їх жертвою може стати будь-хто незалежно від різноманітних факторів. Періодично дане питання постає і для України, саме тому необхідно знати їх психологічні ознаки та характеристики, аби в разі потреби зреагувати як найшвидше.

Ключові слова: умисне вбивство, серійний вбивця, психологічний портрет, кримінологічні особливості.

Тема вбивств була та є актуальною для нашої країни завжди, але з початком повномасштабного вторгнення після 24.02.2022 року її нагальність зросла, адже відповідно до статистики в 2021 році офіційно зафіксовано всього 3230 умисних вбивств, а в 2024 - 22083, що перевищує попередні результати майже в 7 разів [1]. Пояснити це можна стресом від обставин, які доводиться проживати громадянам, таким як переселення, втрата близьких та рідних в наслідок агресії держави-терориста, колишнього життя, місця проживання, роботи та інше.

Для початку розберемо що ж означає поняття умисне вбивство [2]. Воно визначене в ст. 115 КК України як вбивство, яке є умисним протиправним заподіянням смерті іншій людині [3]. Вбивство – це передбачене кримінальним законом винне суспільно небезпечне діяння, яке посягає на життя іншої людини і спричиняє її смерть.

Ознаку умисного вбивство отримує саме завдяки наявності умислу в особі, яка вчиняє даний злочин, тобто завідома знаючи, що вона зробить це і в більшості випадків маючи план як саме це все має відбутися, але що саме спонукає їх на ці особливо тяжкі злочини?

У роботі ми розглянемо як звичайних вбивць так і серійних.

Почнемо з перших. В основному на вчинення таких вбивств є декілька основних причин, таких як: алкогольне або наркотичне оп'яніння, сильне психічне хвилювання, переслідування корисливих цілей та бажання інтимного зв'язку, на який жертва не давала згоду. Основні характерні ознаки для такого виду злочину щоразу відрізняються в залежності від його кваліфікації, проте головуючими є наявність умислу та вчинення діянь, що спрямовані на позбавлення життя іншої особи. До того ж необхідно зазначити, що практично всі, а саме 90% таких правопорушень вчиняються чоловіками, які в більшості своїй не мали раніше судимостей [4]. Жертвами таких злочинів у більшості випадків є чоловіки. Такі вбивства в більшості своїй несуть за собою особистий характер, наприклад вчинені на основі ревнощів в сімейній парі або ж через бажання помсти, адже жертва обирається не випадковим чином.

Серійних вбивць перш за все відрізняє кількість вбивств – інколи ці показники можуть досягати понад 100 осіб. Характер вчинених злочинів щоразу залежить від конкретного злочинця – деякі з них вбивали лише осіб певної статті, гендеру, вікової категорії, расової приналежності і т.д. До характеру також слід віднести міру жорстокості з якою були вчинені злочини, що в результаті могло стати особливим почерком вбивці та розпізнавальним знаком для слідчих.

Щодо психологічного портрету – часто в ролі таких злочинців виступають особи, котрі росли в неблагополучних сім'ях, були жертвами цькування зі сторони оточуючих, зазнавали невдач в коханні, ставали жертвами життєвих та історичних обставин. Дані фактори в майбутньому вибудовують їх зламану психіку, яка в результаті призводить до виплеску своїх емоцій, таких як агресія, образа, бажання помсти та справедливості. Саме під час скоєння злочину вони можуть відчутти свою велич і тому наслідком тут стане відчуття правильності їх дій та підкріплення свого нарцисизму. Також важливо звертати увагу на підбір жертв, які слабші за них (жінки, діти, літні люди, безпритульні й т.д), що прямо відсилає нас до їх минулого, де вони були безпомічними і акти виплеску негативних емоцій оточуючого їх суспільства у вигляді цькування, побиття та ін. відбувались над ними. Характер їх убивств часто є пересічним між собою, а також скоюється з певною або надмірною жорстокістю – не дарма в таких справах йдеться про особливий почерк злочинця. Також бувають випадки, коли після того, як вони розуміють, що діватися нікуди і їх викрито, вони розповідають навіть про вбивства, в яких вони не були звинувачені або підтверджені яким не існує, тобто ценаштовхує на думку, що вони вихваляються своєю поведінкою. Загалом у них відсутня емпатія, вони вміло маніпулюють, викликають до себе довіру, часто брешуть та мають інші соціопатичні ознаки.

У даному контексті корисно буде згадати про дослідження, які проводились в Пенсильванському університеті під керівництвом доцентки психології Марісси Гаррісон. Сенс їх полягав у тому, що було порівняно 55 чоловіків-серійників та 55 жінок-серійників. Результат виявився доволі цікавим: серійні вбивці-чоловіки переслідують своїх жертв,

ніби «пасуть» їх, вичікуючи ідеального часу для атаки, як хижак, що полює за своєю здобиччю [5]. У більшості випадків для них не є важливим знайомі вони з жертвою чи ні, що свідчить про хаотичність та просто бажання самоствердитися за допомогою такого способу.

З приводу жінок ситуація виявилась зворотною: більшість вбивають саме своїх знайомих, друзів або навіть членів родини, що свідчить про наявність особистих мотивів для злочину.

Отже, щодо разових умисних вбивць можна зробити висновок, що вони в більшості своїй трапляються через нетверезий стан та особисту неприязнь до потерпілого. У випадку з серійними вбивцями ситуація є глибшою та складнішою, так як дані особи часто планують план своїх дій та не мають особистого мотиву конкретно до жертви і діють виключно з власних спонукань та переконань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інтернет-джерело dsnews.ua. URL:<https://www.dsnews.ua/politics/shche-odin-bik-medali-yak-viynav-iplinula-na-riven-zlochinnosti-27022023-475107>
2. Інтернет-джерело wiki.legalaid.gov.ua. URL:https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Умисне_вбивство:_склад_злочину_та_кваліфікуючі_ознаки
3. Кримінальний кодекс України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n745>
4. Інтернет-джерело Texty.org.ua. URL:<https://texty.org.ua/fragments/102380/typovyj-ukrayinskyj-ubyvca-ryanyj-muzhyk-a-zhertvy-hto-statistika-grafiki/>
5. Католик Г. Психологічний портрет серійного вбивці в інтрасуб'єктиному молоді різних професійних керунків. URL:<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4548/1/%d0%ba%d0%b0%d1%82%d0%be%d0%bb%d0%b8%d0%ba%20%d1%81%d1%82%d0%b0%d1%82%d1%82%d1%8f.pdf>

УДК 349.422

БОЙКО І.О., студентка

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Аграрний сектор України є важливою галуззю матеріального виробництва та економіки країни, яка відіграє ключову роль у формуванні продовольчої безпеки нації і може забезпечити населення необхідними продуктами харчування рослинного та тваринного походження. Коли панує повномасштабна війна в Україні, перешкода забезпечення продовольством загрожує не лише населенню нашої країни, але й іншим країнам, зокрема країнам Азії та Африки, які залишаються залежними від імпорту сільськогосподарських продуктів, вироблених в Україні.

Ключові слова: аграрне законодавство, аграрний сектор, агробізнес, суб'єкти агробізнесу.

Основним законодавчим актом, який регулює питання надання державної підтримки сільськогосподарським виробникам та встановлює основи державної політики у різних сферах управління, таких як бюджетна, кредитна, цінова, регуляторна та інші, з метою стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки населення, є Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України", прийнятий 24 червня 2004 року, під номером 1877-IV. [5]

У сучасних умовах одним із надзвичайно важливих аспектів підтримки суб'єктів агробізнесу є компенсація збитків, завданих внаслідок воєнних дій. У березні 2022 року був затверджений Порядок визначення шкоди та збитків, заподіяних Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 326), який встановив напрямки та процедуру визначення збитків, заподіяних Україні у результаті збройної агресії Російської Федерації, починаючи з 19 лютого 2014 року.[6]

Проте, із двадцяти одного запланованого напрямку жоден конкретно не обговорював сільське господарство. Опосередковані компенсації за шкоду, завдану цій сфері внаслідок війни, включали такі напрямки, як людські втрати та пов'язані з ними соціальні витрати; економічні втрати, пов'язані з людськими втратами; збитки, нанесені

земельним ресурсам; економічна шкода, заподіяна водним ресурсам; втрати підприємств (за винятком підприємств оборонно-промислового комплексу), включаючи господарські організації; втрати установ і організацій.[1]

У звітному документі "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм у період воєнного стану" від 15 березня 2022 року № 2120-ІХ, [4] сільськогосподарським товаровиробникам тимчасово скасовано обов'язок сплачувати податки за землю (земельний податок та орендну плату за земельні ділянки державної та комунальної власності) за ділянки, що знаходяться на територіях, де тривають воєнні дії або є тимчасово окупованими військовими формуваннями Російської Федерації. Ця пільга також поширюється на земельні ділянки, визначені регіональними військовими адміністраціями як забруднені вибухонебезпечними предметами або з об'єктами фортифікації. [2]

Щодо допомоги фінансового характеру для підприємств агропромислового комплексу через компенсацію лізингових виплат, у новій версії Порядку надання фінансової державної підтримки підприємствам за договорами фінансового лізингу також маються зміни.

Більшість механізмів державної підтримки суб'єктів агробізнесу розташовані в підзаконних актах, що свідчить про його формальний характер, навіть незважаючи на те, що Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» [5] є окремим законом. Необхідно звернути увагу на розробку механізму правового контролю за ефективністю підтримки суб'єктів агробізнесу, створення прозорої та відповідальної системи розподілу державної допомоги, надання грантів агробізнесу та компенсації збитків, завданих агросфері через повномасштабну війну на території нашої країни. [5]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакай Ю.Ю., Гончаренко Я.А. Актуальні питання законодавчого забезпечення у сфері державної підтримки суб'єктів агробізнесу під час воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. URL:<http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/279378/273968> (дата звернення: 18.04.2024).

2. Єрмоленко В.М., Гафурова О.В., Новак Т.С. Правове забезпечення державної фінансової підтримки агросектору в воєнний та повоєнний періоди. Аналітично-порівняльне правознавство. URL:<http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/290693/284310> (дата звернення: 18.04.2024).

3. Курман Т. В. Аграрне право і законодавство України: синергетичні засади й перспективи розвитку в умовах глобальних загроз. Аграрне та земельне право України: сучасна парадигма і перспективи розвитку: колект. монографія / ред.: А. П. Гетьман, О. В. Курман. Харків: Юрайт, 2022. С. 10–37.

4. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 р. № 2120-ІХ. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2120-20#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

5. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-ІV: станом на 31 груд. 2023 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

6. Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації: Постанова Каб. Міністрів України від 20.03.2022 р. № 326: станом на 2 груд. 2023 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-п#Text> (дата звернення: 18.04.2024).

УДК 340.12.

ЧОРНА С.В., студентка

Науковий керівник – **БРОВКО Н. І.**, д-р юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Стаття містить аналіз причин виникнення корупції в державі та рекомендації щодо її запобігання та протистояння. Детально розглянуто основні ознаки корупції та визначено шляхи їх подолання. Окрема увага приділяється питанню вдосконалення антикорупційної політики, представлені конкретні приклади успішних ініціатив та реформ, спрямованих на боротьбу з цією соціальною проблемою.

Ключові слова: антикорупційна політика, корупція, законодавство, публічність, контроль.

Актуальність теми дослідження антикорупційної політики в Україні вкрай важлива в контексті нинішнього політичного та економічного стану та ситуації в країні. Низькі міжнародні рейтинги України, як свідчить статистика, в першу чергу, обумовлені недосконалістю антикорупційного законодавства, декларативним характером більшості правових норм, у поєднанні з низькою виконавчою дисципліною, відсутністю дієвих механізмів координації, взаємодії та контролю органів державної влади щодо реалізації антикорупційних заходів, що сприяє виникненню корупційних ризиків і, як наслідок, формуванню корупційного політичного середовища, яке ускладнює правильне функціонування усіх механізмів цієї системи. Вдосконалення антикорупційної політики вимагає комплексного підходу та застосування різноманітних заходів на різних рівнях суспільства.

Ми ставили за мету дослідити стан антикорупційної політики та розробити рекомендації щодо її вдосконалення шляхом впровадження нових стратегій та механізмів. Це передбачає створення ефективної системи протидії корупції, що включає запобігання злочинності серед посадових осіб шляхом реформування правового та інституційного середовища, підвищення прозорості та відкритості діяльності державних структур, залучення громадськості до контролю за додержанням антикорупційних стандартів.

Боротьба з корупцією – це складний процес, який вимагає постійного вдосконалення форм та засобів боротьби, вчасного реагування на нові виклики і загрози. Це складний, але необхідний процес для будь-якої країни, що прагне досягти стабільного розвитку та процвітання.

Ефективна боротьба проти корупції в Україні, крім наявності відповідної політичної волі, вимагає належного законодавчого забезпечення, формування дієвої системи державних органів, заходів запобігання корупції та її подолання. Мова йде про реформування законодавства щодо боротьби з корупцією, що включає прийняття нових та зміну чинних законів, які забезпечують ефективні механізми протидії корупції, посилення відповідальності за корупційні дії, вимагають збільшення прозорості та відкритості управління.

Невід'ємною частиною цього процесу є внесення змін до законодавчої бази, в частині посилення відповідальності за корупційні правопорушення посадовців та політиків. Це може стимулювати їх від корупційних практик та реалізації корупційних схем. В частині удосконалення законодавства слід звернути увагу на правові норми які надають посадовцям значну можливість вибору поведінки на свій розсуд. Тому мінімізації таких можливостей, їх компенсація більш жорстокими процесуальними нормами може покращити антикорупційну політику держави. Зауважимо, що у розвиненій правовій державі такі дії нівелюються тим, що державний службовець усвідомлює відомий принцип «все, що не заборонено, те дозволено», який поширюється тільки на тих суб'єктів права, які не мають значних повноважень, тобто тих, хто самостійно вирішує як та коли здійснювати реалізацію свого суб'єктивного права, і не діє по відношенню до посадових і службових осіб, що займають посади в органах влади та місцевого самоврядування.

До процесу запобігання та протидії корупції у політичній сфері слід активно залучати громадськість, зокрема до здійснення моніторингу та контролю за діяльністю державних органів, розробки та впровадження антикорупційних стратегій та програм. Наразі в Україні спостерігається посилення «антикорупційного активізму», у якому беруть участь громадські організації, за підтримки і участі небайдужих громадян. Такі громадські організації активні у підвищенні рівня суспільної обізнаності, розширенні рівня правових знань щодо протидії корупції та антикорупційного законодавства. У своїй діяльності вони можуть здійснювати власний моніторинг чи розслідування, повідомляти про їх результати ЗМІ, соціальні медіа, правоохоронні органи.

Для активної протидії корупції важливим є вільний доступ до інформації про діяльність посадовців, тобто їх прозорість та відкритість перед суспільством. Для цього потрібно забезпечити доступ усіх зацікавлених до публічної інформації, що стосується

дій можновладців, які можуть мати ознаки корупційних дій, включаючи фінансові звіти державних установ, закупівельні процедури, участь у тендерах, тощо.

Здійснювати моніторинг державної антикорупційної політики наразі можливо за допомогою відкритого доступу через офіційний веб-сайт Національного агентства з питань запобігання корупції. Відповідно до ст. 18-3 Закону України «Про засади державної антикорупційної політики у 2021-2025 роки» «моніторинг та оцінка ефективності реалізації державної антикорупційної політики не можуть бути віднесені до інформації з обмеженим доступом», але незважаючи на це, значна кількість інформації щодо дій посадовців не завжди публічною та прозорою.

З метою покращення ситуації Національне агентство з питань запобігання корупції на період 2021-2025 років передбачило ряд напрямків щодо посилення боротьби з корупцією в Україні, зокрема, варто відмітити такі як:

- покращення ефективності контролю за деклараціями посадових осіб у державних та місцевих органах влади;
- розвиток та підтримка електронних сервісів, спрямованих на забезпечення прозорості у роботі владних структур та підприємств;
- впровадження нових норм і процедур для виявлення та розслідування корупційних порушень;
- посилення співпраці та взаємодії з міжнародними антикорупційними установами та організаціями.

Продовжуючи зазначимо, що Україні створено та активно діє центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом - Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, запобігання вчиненню нових, протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням. Однак, вважаємо за необхідне активізувати його діяльність шляхом вжиття наступних заходів:

- працівники НАБУ повинні мати не лише потрібні навички розслідування корупційних справ, але й володіти глибоким розумінням правових, фінансових та аналітичних аспектів антикорупційної роботи. Цього можна досягти шляхом проведення та участі працівників НАБУ у тренінгах, семінарах, їх обмін досвідом з представниками інших національних та міжнародних антикорупційних установ;
- посилення правового статусу працівників НАБУ. Необхідно законодавчо закріпити його повноваження, шляхом їх розширення та посилення відповідальності за перешкоджання в роботі НАБУ;
- посилення співпраці з міжнародними органами, правоохоронними органами та міжнародними антикорупційними організаціями, що дозволить НАБУ мати додаткові ресурси, отримувати позитивний досвід та сприятиме підвищенню його ефективності у боротьбі з корупцією.

Висновки. У кожній державі, незалежно від її розміру чи політичної системи, корупція є серйозною загрозою для її ефективності діяльності, розвитку та стабільності. Вона підриває довіру до посадовців та органів влади, спричиняє соціальну нерівність, знижує рівень економічного розвитку країни, порушує та нівелює принципи справедливості та законності. Однак, при всій складності цієї проблеми, існують шляхи вдосконалення антикорупційної політики.

Перш за все, необхідно забезпечити прозорість державних процесів та процедур. Мова йде про ретельний моніторинг фінансових операцій, публічну доступність інформації про діяльність державних установ, чіткі правила щодо реєстрації майна та фінансів посадових осіб. Важливим є підвищення відповідальності та покарань за корупційні дії. При цьому необхідним є забезпечення ефективного судочинства та незалежного правосуддя, що допоможе уникнути випадків безкарності для корупціонерів. Необхідно створити ефективні механізми залучення громадськості до процесів боротьби з корупцією, засоби масової інформації мають бути однодумцями з громадськістю до сприяти їй у антикорупційній діяльності.

Удосконалення антикорупційної політики є складним завданням. Це тривалий та

постійний процес, який вимагає законодавчого вдосконалення та адаптації до нових викликів і загроз. Важливо вести боротьбу з корупцією на усіх рівнях: від державних установ до малих місцевих громад. Тільки спільними зусиллями суспільства та уряду можна досягти значного прогресу у цьому. Таким чином, вдосконалення антикорупційної політики вимагає комплексного підходу, який включає в себе прозорість, відповідальність та активну участь громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про засади державної антикорупційної політики у 2021-2025 роки: закон України від 20 червня 2022 року №2322-IX URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>.
2. Про Національне антикорупційне бюро України: закон України від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.
3. Вплив місцевих громадських організацій на впровадження антикорупційних реформ в регіонах України: моніторинговий звіт 2019 р. URL:<https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/zvit-210x210-1e.pdf>.
4. Антикорупційна політика в Україні. Мультимедійний навчальний посібник. НАВСУ. 2016. URL: <https://arm.naiiau.kiev.ua/books/atikoruption/>
5. Сметаніна М.В., Мельник Д.С. Політика протидії корупції – шляхи вдосконалення та сучасний стан. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. № 3. С. 347–351. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/07/64.pdf>

УДК: 341.48

ВАСИЛЬЧУК І.Ю., магістрант

Науковий керівник – **ПАХОМОВА А.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛОСАКСОНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї

Розглянемо такі речі, як загальне право та статутне право, а також те, як судді приймають рішення. Ретельно вивчаючи ці деталі, це дослідження має на меті дати нам краще розуміння того, як англосаксонська правова система впливає на наші закони та суспільство сьогодні.

Ключові слова: правова система, англо-американська правова система, судовий прецедент, судове рішення, некодифіковане право.

Правова система – це цілісна єдність різних юридичних феноменів і зв'язків між ними. Вона являє собою нормативну базу для типу права, домінуючого на даній території. Залежно від охоплення і масштабу такі системи поділяються на національні та походять від певних історичних традицій. Національний порядок у сфері законів і правил має специфіку, характерну для будь-якої окремої країни або невеликого регіону. Кілька таких форм права, пов'язаних стійкими звичаями і минулим, складають сім'ю. Хоча термін «правова система» в широкому значенні є тотожним терміну «правова сім'я». [1, с. 147]

Англосаксонська правова сім'я або англо-американська правова система - правова сім'я, яка об'єднує правові системи Великобританії і колишніх британських володінь (колоній), в тому числі країн Співдружності націй, і США. За своїми основними параметрами, включаючи географічні, культурні, історичні та інші чинники, англосаксонська правова система, є однією з найбільш поширених, найстаріших і найвпливовіших правових систем. [2, с. 217]. Сукупність національних правових систем, в основу яких покладено судовий прецедент.

Англосаксонська правова система виникла у 12 ст. на основі діяльності королівських судів та правових звичаїв, а пізніше — статутів. На її розвитку позначилася судова практика з вирішення кримінальних і цивільних справ як протиставлення статутному праву. Це суддівське, некодифіковане право. У широкому значенні поняття загального права — це тип правових систем, що утворився під впливом системи англійського права (англо-американська правова сім'я). У 15 ст. в Англії виникло право справедливості — система норм-прецедентів, які створював суд лорда-канцлера. У його основі були посилання на загальні принципи права, поняття добра й гуманізму заради справедливості.

Під час судової реформи 1873–1875 відбулось об'єднання права справедливості із загальним правом. [3, с. 27]

Ознаки систем англосаксонської правової сім'ї:

- Включає загальне право, право справедливості та статутне право, причому кодифікація є рідкою, але іноді присутньою, як це видно в США.

- Судовий прецедент є основним джерелом права, хоча інші джерела, як-от статутне право, звичаї та доктрина, також сприяють цьому.

- Судді мають значні законотворчі повноваження, і суди присяжних є помітною особливістю, що дозволяє непрофесійним присяжним вирішувати справи.

- Процесуальне право має пріоритет над матеріальним правом.

- На відміну від деяких правових систем, тут немає чіткого розподілу між публічним і приватним правом чи окремими галузями. Натомість судові рішення ґрунтуються на судовій практиці.

- Історичний розвиток англійського права через судову та адміністративну практику робить його менш систематичним і раціоналізованим порівняно з кодифікованими системами. [4, с. 78]

У системі загального права виокремлюють дві групи: англійська (правові системи Великої Британії, Ірландії, Канади, Австралії, Нової Зеландії, Індії, Нігерії та інших держав Британської співдружності) та американська (правова система США та окремих штатів США). Англійське загальне право мало вирішальний вплив на розвиток правової системи США.

Основним джерелом англосаксонського права нині є судовий прецедент — рішення суду в конкретній справі, що підказує іншим суддям, яке рішення треба ухвалити при вирішенні аналогічних справ у майбутньому. [3, с. 25]

Підсумовуючи, англосаксонська правова система, виникла в 12 столітті, охоплює загальне право, право справедливості та статутне право. Така правова система значною мірою спирається на судовий прецедент, надаючи суддям значні законотворчі повноваження. Ця система, що характеризується плавною інтеграцією процесуального та матеріального права, не має чіткого розподілу між публічним і приватним правом. Його історичний розвиток під впливом англійського загального права сформував правові рамки в усьому світі. Сьогодні судовий прецедент залишається основним джерелом юридичної влади, керуючи рішеннями в різноманітних контекстах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США / В. Бернхем. – Київ : Україна, 1999. – 554 с
2. Оніщенко Н. М. Правова система: проблеми теорії : монографія / Н. М. Оніщенко. – Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002.
3. Малишев Б. В. Судовий прецедент і зловживання судовою владою: досвід правової системи Англії / Б. В. Малишев // Держава і право. – 2005. – Вип. 27. – С. 25–29.
4. Порівняльне правознавство : навч. посіб. / О. О. Погрібний, І. М. Погрібний, О. В. Волощенко та ін. ; за заг. ред. О. Н. Ярмиша. – Харків : Вид-во Харків. нац. ун-ту внутр. справ, 2006. – 296 с

УДК: 35.07/.08(477):005.2'06

ГАМОЦЬКИЙ Я.В., студент

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВАЖЛИВІСТЬ ОСОБИСТОГО СЕЛЯНСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

ОСГ в Україні виконують важливі соціально-економічні функції, забезпечуючи продовольчу безпеку, економічний розвиток та збереження традицій. Важливість їх ролі в економіці та суспільстві.

Ключові слова: особисте селянське господарство, функція, сільське населення, сільські території, сільське господарство.

Особисте селянське господарство – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна особистого селянського господарства, у тому числі й у сфері сільського зеленого туризму (стаття 1 Закону України «Про особисте селянське господарство») [1].

Селянські господарства мають велику важливість з кількох причин:

1. Продовольча безпека: Селянські господарства забезпечують значну частину продукції для внутрішнього споживання. Вони вирощують зернові, овочі, фрукти, м'ясо, молоко та інші продукти, які необхідні для харчування населення.

2. Економічний розвиток: Особисті селянські господарства є важливим джерелом доходу для селян та розвивають сільську економіку. Вони створюють робочі місця, сприяють розквіту сільських громад та підтримують місцевий бізнес.

3. Збереження традицій та культури: Селянські господарства є важливою складовою сільської культури та традицій. Вони передають знання про сільське господарство з покоління в покоління, зберігаючи унікальні методи обробітку землі та розведення тварин.

4. Збереження землі та біорізноманіття: Селянські господарства, як правило, працюють на невеликих площах землі, що сприяє збереженню родючості ґрунтів та біорізноманіття.

5. Соціальна стабільність: Особисті селянські господарства можуть відігравати важливу роль у забезпеченні соціальної стабільності в сільських регіонах, надаючи селянам можливість працювати та заробляти на життя, не мігруючи до міст.

Встановлено, що ринкова трансформація відносин власності в сільському господарстві привела до становлення багатокладної економіки, розвитку дрібнотоварного виробництва, яке органічно поєднується і успішно доповнює великі і середні форми господарювання. Доведено, що соціальна значимість особистих селянських господарств проявляється в протидії безробіттю, створенні можливостей для зростання доходів, підвищення якості життя, соціальної захищеності, самоорганізації сільських жителів.

Соціальний аспект діяльності ОСГ особливо важливий в кризових умовах розвитку економіки, коли в сільському господарстві і більшості інших галузей відбувається масове скорочення робочих місць. Узагальнено, що з огляду на різноманіття і різноплановість функцій ОСГ, задля досягнення більш глибокого розуміння сутності досліджуваної категорії проведено класифікацію функцій сільських домогосподарств за ознакою спрямованості взаємодії з різними сферами суспільної діяльності.

Обґрунтовано, що дана ознака найбільшою мірою відповідає сутності ОСГ, оскільки дозволяє комплексно охарактеризувати об'єкт дослідження як складну категорію, що є органічним і невід'ємним компонентом одночасно декількох різних за своєю природою суспільно-економічних систем.

Систематизовано характерні функції особистого селянського господарства із урахуванням вимог трьох складових сфер суспільного життя: соціальної, економічної, організаційної. Зроблено висновок, що функції ОСГ населення за своїм сутнісним наповненням подібні до функцій суб'єктів аграрного підприємництва[2]. Доведено, що особисті селянські господарства, незважаючи на низьку товарність, нині виконують низку соціально значимих функцій, є додатковим резервом забезпечення нарощення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, який сільським населенням сприймається як необхідність у забезпеченні виживання. Підкреслено, що розвиток ОСГ тісно пов'язаний із забезпеченням продовольчої безпеки країни, що дозволило припустити думку про посилення їхньої ролі та значення у формуванні товарної пропозиції та сталому розвитку сільських територій.

Передбачено, що у разі недоврахування значення ОСГ у розвитку сільського господарства країни, перетворення селянина в звичайного найманого працівника це може призвести до таких негативних для всього суспільства наслідків як розселення сільського населення, втрата ним почуття господаря на своїй землі і мотивації до праці, сільського способу життя і в кінцевому рахунку вітчизняних селянських традицій і культури.

Особисті селянські господарства на 1 січня 2020 року	На 1 січня 2020	Довідково: На 1 січня 2019
Кількість господарств, тис.	3 975,1	3 996,5
Площа земельних ділянок, тис.га	6 133,6	6 132,2
у тому числі з цільовим призначенням		
для будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд	788,3	791,0
для ведення особистого селянського господарства	2512,6	2513,4
для ведення товарного сільськогосподарського виробництва	2 781,8	2 777,1
з них узятих в оренду	348,2	345,0

Рис. 1. Статистика щодо кількості ОСГ на період з 2019-2020 рр. [3.1].

	Кількість господарств, тис	Площа земельних ділянок, тис.га	у тому числі з цільовим призначенням			
			для будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд	для ведення особистого селянського господарства	для ведення товарного сільськогосподарського виробництва	з них узятих в оренду
Україна	3975,1	6133,6	788,3	2512,6	2781,8	348,2
Вінницька	273,5	304,3	66,7	140,1	96,5	7,7
Волинська	147,1	313,0	33,9	218,6	58,9	1,6
Дніпропетровська	158,5	387,3	33,0	89,9	264,0	55,9
Донецька	77,3	178,3	16,0	52,9	109,0	20,0
Житомирська	178,6	171,1	39,6	91,0	40,5	1,1
Закарпатська	224,4	199,0	38,7	76,8	75,6	3,7
Запорізька	116,5	374,4	21,7	102,9	248,4	48,6
Івано-Франківська	257,3	235,7	46,9	147,8	36,8	1,9
Київська	227,4	198,3	47,6	89,6	60,7	7,2
Кіровоградська	118,4	316,9	23,7	92,4	200,4	37,0
Луганська	42,8	127,1	9,0	31,7	85,6	16,2
Львівська	278,8	318,4	50,1	159,0	97,7	1,0
Миколаївська	78,4	315,3	17,4	70,1	226,1	33,4
Одеська	178,6	398,8	38,7	121,2	238,7	23,4
Полтавська	187,4	297,4	33,1	140,0	124,0	11,8
Рівненська	182,5	273,4	38,5	115,4	118,8	0,1
Сумська	127,0	137,5	10,5	85,0	39,0	3,3
Тернопільська	184,2	232,5	34,0	145,9	52,3	0,1
Харківська	135,5	282,9	28,9	85,0	167,2	30,1
Херсонська	80,9	323,2	20,0	85,6	213,7	29,1
Хмельницька	204,3	209,8	47,3	112,8	49,7	3,3
Черкаська	200,7	199,3	25,2	98,0	74,5	3,4
Чернівецька	172,6	193,5	37,6	73,0	77,3	5,6
Чернігівська	142,4	146,2	30,2	87,9	26,4	2,7

Рис. 2. Особисті селянські господарства за регіонами на 1 січня 2020 [3.2].

“Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.”

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закону України: Про особисте селянське господарство від 15.05.2003 № 742-IV (Редакція станом на 15.08.2020). URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/742-15#Text>
2. Іщенко А.В. Функції і значення особистих селянських господарств в суспільно-економічному розвитку сільських територій України. URL:<https://economneng.btsau.edu.ua/uk/content/funkciyi-i-znachennya-osobystyh-selyanskyh-gospodarstv-v-suspilno-ekonomichnomu-rozvytku>
3. Інфорграфіка що до кількості ОСГ в Україні станом на період 2019-2020 рр. URL:<https://infagro.com.ua/ua/2020/03/30/v-ukrayini-zmenshilas-kilkist-osobistih-selyanskih-gospodarstv/>

ГНАТЕНКО Д.Р., студент

Науковий керівник – МЕЛЬНИК В.О., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЗВИТОК АГРАРНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Наразі актуальним стає завдання удосконалення законодавства, що стосується аграрної сфери в Україні, зокрема, регулювання відносин у сільському господарстві. Ключовим аспектом є наукове обґрунтування процесу з урахуванням його практичної застосовності та максимальної ефективності на практиці.

Ключові слова: аграрне законодавство, правові норми, проблеми законодавства.

В.В. Носік та В.І. Семчик, провівши аналіз сучасного аграрного законодавства, вказали на його причинно-наслідкову зв'язаність з кризовими явищами в економіці України, неефективність державного управління економічними процесами, недоліки у законодавчому регулюванні господарських відносин, декларативність і фінансову недостатність правових норм, а також наявність колізій, неузгодженостей і нестабільності, а також часті зміни і доповнення законів. [5, 8]

За висловленням О.В. Салко, питання удосконалення аграрного законодавства пов'язане з теоретичними та науковими завданнями дослідження проблем аграрного права України. Ці дослідження в свою чергу мають прямий вплив на практичні завдання щодо використання науково обґрунтованих результатів у правовому регулюванні конкретних суспільних відносин. [7]

Також, до цього часу не відбулося кодифікації існуючих нормативно-правових актів у сфері аграрного права та не було прийнято Аграрного кодексу України, який мав би визначити основні принципи та норми у цій галузі. Забезпечуючи комплексне втілення законів та підзаконних актів у різних сферах аграрних відносин, аграрний кодекс мав би займати особливе місце серед інших джерел аграрного права.

Кодифікація сприятиме організації всіх норм у галузеву систему, відокремленню загальних принципів та створенню загальної частини, а також узгодженню спеціальних норм з загальноприйнятими принципами, що є ключовими для цієї галузі права. [4]

Орієнтація аграрного законодавства України на відповідність законодавству Європейського Союзу та гармонізація з правовими актами інших країн ЄС є основним вектором реформування цієї галузі. Це відповідає положенням Закону України від 18 березня 2004 року, «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС», оскільки адаптація законодавства України до європейських стандартів є ключовим етапом інтеграції країни до Європейського Союзу. [6]

На підставі аналізу системи аграрного законодавства Європейського Союзу, А. Й. Богдан виокремив три основні джерела: а) перше - це норми первинного права та міжнародних угод, в яких закріплені ключові принципи спільної аграрної політики ЄС, що визначають загальні правила, за якими керується ця політика; б) друге - це рішення органів ЄС у сфері аграрного права, які впливають з первинних норм і є вторинним джерелом аграрного законодавства ЄС; в) рішення, які приймає Європейський суд, зокрема в галузі аграрного права, у значній кількості набувають юридичної сили як судові прецеденти.

Також вчений класифікував аграрне законодавство ЄС за змістом на кілька категорій: рамкові акти, що охоплюють фінансування, розвиток, пряму підтримку, структурні заходи, конкуренцію, інформацію та статистику; акти, спрямовані на регулювання ринків сільськогосподарської продукції (включаючи спільні організації ринків і секторальне регулювання); закони, що стосуються продуктів харчування (якість і безпека, органічне землеробство, обмеження ГМО); та акти, пов'язані з навколишнім середовищем (управління та збереження природних ресурсів, забруднення від сільськогосподарської діяльності, лісові ресурси та нехарчові продукти). [2, с. 5]

Т. О. Коваленко наголошує, що пріоритетні напрямки адаптації національного

аграрного законодавства до вимог *acquis communautaire* включають наступне: 1) політика якості; 2) розвиток органічного фермерства; 3) регулювання генетично-модифікованих культур; 4) збереження біорізноманіття; 5) встановлення стандартів торгівлі рослинами, насінням, овочами та фруктами; 6) норми торгівлі живими тваринами та їхніми продуктами; 7) забезпечення державної підтримки сільськогосподарського сектору; 8) забезпечення захисту географічних позначень і зазначення походження сільськогосподарської продукції та харчових продуктів. [3]

Отже, Основні напрями розвитку аграрного законодавства України з урахуванням вимог міжнародно-правових актів та актів ЄС включають:

- продовження розвитку законодавства про державну підтримку сільського господарства з врахуванням вимог Угоди про сільське господарство 1994 року;
- законодавче впорядкування процесу сталого розвитку сільських територій та забезпечення екологічності сільського господарства;
- підвищення стандартів та юридичне закріплення специфічних вимог щодо якості та безпеки сільськогосподарської продукції; значне оновлення законодавства з питань стандартизації у сільському господарстві;
- удосконалення законодавчого врегулювання правового статусу селян на основі всесвітньо визнаних міжнародних правових стандартів;
- продовження розвитку законодавства щодо зовнішньоекономічних відносин в аграрному секторі, регулювання експорту та імпорту сільськогосподарської продукції з врахуванням основних принципів та правил міжнародної торгівлі. [1, с. 339]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Багай Н.О. Теоретико-методологічні засади розвитку аграрного законодавства України в умовах євроінтеграції: дисертація. Київ, 2021. 305 с. URL:http://idpnan.org.ua/files/2021/bagay-n.o.-teoretiko-metodologichni-zasadi-rozvitku-agrarnogo-zakonodavstva-ukrayini-v-umovah-evrointegratsiyi_d_.pdf.
2. Богдан А. Й. Правове забезпечення виробництва сільськогосподарської продукції в Україні у контексті вимог законодавства Європейського Союзу. 2010. 20 с.
3. Коваленко Т. О. Адаптація аграрного законодавства України до *Acquis communautaire*: сучасний стан та перспективи. Пріоритетні напрями розвитку аграрного законодавства і права в сучасних умовах. Харків: Юрайт, 2018. С. 185–190.
4. Лисяк О. І. Проблеми удосконалення аграрного законодавства: шляхи вирішення. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Сер.: Право. 2017. Вип. 26. С. 70–75.
5. Носік В.В. Проблеми кодифікації аграрного законодавства України. Проблеми вдосконалення земельного та аграрного законодавства України: перспективи в XXI ст.: матер. міжн. наук. конф. Біла Церква: Білоцерківський державний аграрний ун-т, 2006.
6. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. № 1629-IV: станом на 4 листоп. 2018 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
7. Салко О.В. Соціально-економічні чинники реформування аграрного законодавства України. Університетські наукові записки. 2005. № 4 (№ 16). С. 180–186.
8. Семчик В.І. Фактори впливу на рівень ефективності аграрного законодавства України. Проблеми вдосконалення земельного та аграрного законодавства України: перспективи в XXI ст.: матер. міжн. наук. конф. Біла Церква: Білоцерківський державний аграрний ун-т, 2006. С. 3–7.

УДК:347.725

ГРОЗА В.С., студентка

Науковий керівник – **АРГАТ Я.П.**, канд. юрид. наук

Білоцерківського національного аграрного університету

ПРАВОВІ АСПЕКТИ АГРОБІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розкрито питання щодо правових аспектів ведення агробізнесу в умовах воєнного стану: які відбулися зміни в агросекторі.

Ключові слова: правові аспекти, продовольча безпека, воєнний стан, допомога аграріям.

Війна в Україні призвела до значних змін у всіх сферах життя, включаючи й агросектор. Аграрії стикаються з низкою нових викликів, пов'язаних з воєнним станом, таких як руйнування інфраструктури, перебої з постачанням ресурсів, втрата ринків збуту

та ризику для безпеки. У цих складних умовах важливо розуміти правові аспекти ведення агробізнесу, щоб мати можливість захистити свої інтереси та продовжувати працювати [1].

З 24 лютого 2022 року в Україні діє воєнний стан. Це означає, що деякі закони та нормативні акти можуть бути призупинені або змінені. Аграріям необхідно знати про ці зміни, щоб мати можливість їм відповідати.

Аграрії повинні вживати всіх можливих заходів для збереження свого майна та активів від руйнувань або захоплення. Це може включати евакуацію майна в безпечні місця, встановлення охорони або страхування.

Держава вживає заходів для забезпечення продовольчої безпеки країни. Це може включати державне регулювання цін на продукти харчування, обмеження експорту та імпорту, а також надання допомоги аграріям. Держава та міжнародні організації надають аграріям фінансову та технічну підтримку. Ця підтримка може бути використана для компенсації збитків, завданих війною, або для розвитку нових напрямків агробізнесу [2].

Аграрії повинні бути обережними та вживати заходів для забезпечення своєї безпеки. Це може включати уникання небезпечних зон, дотримання комендантської години та співпрацю з органами влади. Потрібно переконатися під час експорту товару чи є всі необхідні документи. Війна в Україні суттєво вплинула на агросектор, створивши нові виклики та ризики для аграріїв [3].

Деякі норми трудового законодавства, такі як порядок звільнення працівників, можуть бути тимчасово змінені. Умови виконання договорів, укладених до введення воєнного стану, можуть бути переглянуті або розірвані.

Спілки та асоціації аграріїв можуть надавати своїм членам інформацію та підтримку з правових питань. Деякі банки пропонують спеціальні кредитні програми для аграріїв з пільговими умовами. Через війну та санкції аграрії можуть втратити доступ до традиційних ринків збуту, що може призвести до зниження цін на продукцію та складнощів з її реалізацією. Україна прагне стати членом Європейського Союзу. Це відкриє доступ до нових ринків збуту та нових технологій для українських аграріїв. Залишки боєприпасів та мінування територій можуть становити значну небезпеку для аграріїв, що ускладнює обробіток полів та збирання врожаю. Уряд може тимчасово змінити пріоритети в аграрній політиці, зосередившись на забезпеченні внутрішнього ринку та підтримці стратегічно важливих культур, що може негативно вплинути на виробництво інших видів продукції. Бути готовими до форс-мажорних обставин, таких як пошкодження вантажу, затримки в дорозі або зміна політичної ситуації. Оформити відповідні документи, щоб мати можливість захистити свої інтереси [4].

Не всі види майна, врожаю та техніки можна застрахувати від військових ризиків. Перш ніж укласти договір страхування, потрібно порівняти пропозиції декількох страхових компаній, щоб знайти найвигідніші умови та тарифи. Перед тим, як підписати договір страхування, уважно прочитати його умови, щоб переконатися і зрозуміти, які ризики покриваються, а які ні.

Отже, ведення агробізнесу в умовах воєнного стану - це складна задача, яка потребує знань та розуміння правових аспектів. Аграрії повинні використовувати всі доступні ресурси, щоб захистити свої інтереси та продовжувати працювати. Підприємницька діяльність в умовах воєнного стану досить складна задача, яка потребує знань, гнучкості та готовності до адаптації. Аграрії, які зможуть використовувати доступні ресурси та ефективно керувати ризиками, зможуть подолати ці виклики та зберегти свою діяльність. Розуміння правових аспектів ведення агробізнесу в умовах воєнного стану є ключовим фактором для захисту інтересів та продовження роботи. Незважаючи на значні виклики, українські аграрії продемонстрували стійкість та рішучість, продовжуючи працювати та забезпечувати країну продовольством. Їхня відданість своїй справі є життєво важливою для національної продовольчої безпеки. Використовуючи доступні ресурси та підтримку, аграрії України зможуть подолати ці труднощі та створити міцне та стійке майбутнє для свого сектору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всеукраїнська аграрна рада. URL:<https://uacouncil.org/en/post/about-uac>
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL:<https://minagro.gov.ua/en>
3. Проекту USAID з аграрного розвитку. URL:<https://www.usaid.gov/ukraine/agriculture-resilience-initiative-agri-ukraine>
4. Урядовий портал. URL:<https://www.kmu.gov.ua/>

УДК 344.1

ДМИТРЕНКО М.О., студент

Наук керівник – РОСАВИЦЬКИЙ О.О., ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА ПЕРЕВИЩЕННЯ ВІЙСЬКОВОЮ СЛУЖБОВОЮ ОСОБОЮ ВЛАДИ ЧИ СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ

Стаття розглядає складнощі призначення покарань за перевищення влади або службових повноважень військовими особами. Обговорюються питання кваліфікації таких дій та їх правові наслідки, особливо у контексті воєнних дій або воєнного стану. Аналізується судова практика та потреба у удосконаленні законодавства для забезпечення справедливості розгляду справ.

Ключові слова: перевищення службових повноважень, військове правопорушення, судова практика, воєнний стан, кваліфікація злочинів.

Виклад основного матеріалу. Проблемні питання призначення покарання за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень відображають складність встановлення справедливості та адекватності покарання в контексті злочинів, що стосуються порушення військової дисципліни та зловживань службовим становищем.

Однією з основних проблем є визначення меж дисциплінарної влади військових начальників і їхнього застосування, яке регулюється військовим законодавством. Часто відповідальність за ст. 426-1 КК України виникає внаслідок переходу цих меж, коли дії начальства можуть включати не лише перевищення повноважень, а й застосування нестатутних заходів впливу, що виходять за рамки відповідних положень військових статутів Збройних Сил.

Застосування фізичного або психічного насильства щодо підлеглого стає іншою значною проблемою, що підкреслює серйозність злочину і вимагає відповідного покарання. Фізичне насильство може бути виражене в широкому спектрі дій, від нанесення ударів до катувань, тоді як психічне насильство може охоплювати погрози фізичного насильства або іншого примусу, спрямовані на приниження гідності особи або вплив на її волю.

Питання кваліфікації таких дій і визначення адекватного покарання стає ще більш складним, коли мова йде про вчинення злочинів у специфічних умовах, наприклад, в умовах бойових дій або воєнного стану. Тут кожен випадок вимагає індивідуального розгляду, з огляду на всі обставини справи та особу винного.

Проблема також полягає в розмежуванні дисциплінарних порушень від кримінальних злочинів. Відкриття кримінальних проваджень за фактами, які можуть кваліфікуватися як недбале ставлення до військової служби (ст. 425 КК України), замість перевищення влади чи службових повноважень, вказує на необхідність чіткого розмежування цих понять і уникнення надмірного розширення інтерпретації ст. 426-1 КК України. Таке розмежування є критично важливим, адже перевищення влади чи службових повноважень передбачає свідомі та умисні дії з боку військовослужбовця, тоді як недбале ставлення до служби частіше стосується випадків необережності чи недостатнього контролю.

Ще однією важливою проблемою є визначення «істотної шкоди», яка є однією з

обов'язкових ознак злочину, передбаченого ст. 426-1 КК України. Часто судам доводиться розглядати ситуації, в яких шкода має бути кількісно оцінена або інтерпретована, що може призводити до суб'єктивної оцінки і різних судових рішень за аналогічних обставин [1].

Проблема встановлення справедливого покарання також полягає в необхідності зважування між строгістю санкцій, передбачених статтею, та необхідністю не деморалізувати військовий колектив. Застосування суворих покарань до керівництва за дії, які можливо були зумовлені екстремальними обставинами чи високим рівнем стресу, вимагає від судів здатності знаходити баланс між покаранням за зловживання та розумінням особливостей військової служби.

В кінцевому підсумку, питання призначення покарання за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень вимагає не лише ретельного аналізу кожного конкретного випадку, але й, можливо, подальшого удосконалення законодавства для забезпечення більшої правової визначеності та справедливості в розгляді таких справ.

Аналіз судової практики у справах про перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень висвітлює ключові аспекти застосування статті 426-1 ККУ та демонструє, як важливо встановлювати наявність прямого зв'язку між службовим становищем особи та її діями. Для того щоб дії військовослужбовця могли бути кваліфіковані за цією статтею, вони мають бути безпосередньо пов'язані з виконанням або перевищенням наданих йому службових повноважень.

Розгляд таких справ в судовій практиці показує, що важливим є детальне визначення контексту скоєння діяння, зокрема, чи діяла особа в рамках своїх службових обов'язків або ж її дії вийшли за межі наданих повноважень. Наприклад, у випадку з військовослужбовцем, обвинуваченим у завданні смертельного удару підлеглому, ключовим стало встановлення того, чи були його дії спрямовані на умисне перевищення службових повноважень або це сталося внаслідок конфлікту не пов'язаного зі службовою діяльністю.

Суди першої та апеляційної інстанцій у Постанові ККС ВС від 05.07.2023, що дії військовослужбовця кваліфікуються одночасно за ч. 5 ст. 426-1 КК (перевищення службових повноважень з тяжкими наслідками) та ч. 1 ст. 119 КК (вбивство через необережність). Однак така кваліфікація викликала запитання в контексті відповідності форм вини, встановлених законодавцем, оскільки перевищення влади чи службових повноважень як вбивство через необережність характеризується необережною формою вини.

Касаційний суд відмітив, що відповідальність за ст. 426-1 КК настає лише за умови, що дії військової службової особи були зумовлені її службовим становищем і пов'язані з владними чи службовими повноваженнями. Це підкреслює необхідність чіткого розмежування дій, які справді є перевищенням службових повноважень, від дій, які були вчинені поза межами службової діяльності або не пов'язані з виконанням службових обов'язків. Особливо це стає важливим, коли справа стосується використання фізичної сили або навіть застосування зброї.

Касаційний суд також звернув увагу на необхідність детального аналізу обставин справи та дій засудженого, щоб визначити, чи дійсно він перевищував свої службові повноваження та чи був налаштований на застосування насильства як форму влади чи виконання своїх обов'язків. У конкретному випадку, якщо засуджений діяв у стані самооборони або його дії були викликані агресією з боку підлеглого, це має бути відповідним чином оцінено та враховано при кваліфікації його дій [2].

Рішення касаційного суду вказує на необхідність ретельного розгляду всіх обставин справи, включаючи службовий стан особи, її поведінку до та під час конфлікту, мотиви та характер дій, а також їх зв'язок із службовим становищем. Це демонструє, що для встановлення вини за ст. 426-1 КК потрібно не лише визначити факт перевищення повноважень, але й довести, що саме це перевищення привело до тяжких наслідків.

Важливим аспектом є також розмежування між різними формами вини, що

передбачені законодавством. Якщо дії військовослужбовця мали наслідком смерть людини, необхідно чітко визначити, чи були ці дії умисними, чи сталися вони внаслідок необережності. Ідеальна сукупність злочинів, зокрема, коли одне діяння одночасно кваліфікується за кількома статтями КК, можлива лише за умови, що для кожного з цих злочинів характерна однакова форма вини.

Висновок. Отже, судова практика в справах про перевищення влади чи службових повноважень військовими службовими особами вимагає глибокого аналізу як юридичних норм, так і фактичних обставин кожного конкретного випадку. Такий підхід дозволяє забезпечити справедливість судових рішень та врахування всіх обставин справи, що має вирішальне значення для правильної кваліфікації дій обвинуваченого. Важливо також розуміти, що кожен випадок перевищення влади чи службових повноважень має індивідуальні особливості, які впливають на юридичні наслідки.

Суди мають бути особливо уважними при оцінці доказів та обставин, що свідчать про можливе перевищення повноважень, зважаючи на серйозність можливих наслідків таких дій. Важливим аспектом є також забезпечення належної процесуальної гарантії обвинуваченим, щоб їхні права були захищені на всіх етапах судового розгляду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Остапенко К.С. Деякі питання кваліфікації діянь, передбачених ст. 426-1 Кримінального кодексу України. URL:<http://surl.li/srbnu> (дата звернення 25.03.2024).
2. Постанова колегії суддів Третьої судової палати ККС ВС від 05.07.2023 у справі № 216/1675/22. URL:<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112088025> (дата звернення 25.03.2024).

УДК 342.59

ДМИТРЕНКО М.О., студент

Науковий керівник – **ЛИННИК Т.В.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МУНІЦИПАЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

У роботі здійснюється аналіз проблемних питань, що виникають у процесі муніципальної реформи, та як наслідок «гальмують» її. Зокрема, висвітлюються як законодавчі прогалини так і інші проблеми, не враховані перед впровадженням реформи.

Ключові слова: муніципальна реформа, проблемні питання, адміністративний устрій, територіальне планування, децентралізація.

Головним документом, який започатковував муніципальну реформу в Україні, науковці вважають Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 року [1]. Також, у здійсненні муніципальної реформи, відводять велику роль Закону України «Про співробітництво територіальних громад» від 17.06.2014 року [2] та Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 05.02.2015 року [3]. Дійсно, як вірно зазначають науковці, ці законодавчі акти створили правову основу для початку муніципальної реформи.

Однак, як і будь – яка інша реформа, муніципальна не є виключенням і має низку проблемних питань. Зокрема, така науковця, як Мішина Н.В., вказує, що по-перше, органи державної влади дуже непослідовно та недостатньо обережно припиняють дію концептуальних документів, які втратили свою актуальність, були замінені на нові або просто застаріли. По-друге, досі немає визначеності в повноважних питаннях, зокрема щодо прийняття концептуального закону про реформу місцевого самоврядування в Україні. По-третє, збірні назви документів, що описують концепції кожного етапу реформи місцевого самоврядування, не є стандартизованими, а окремі назви також не чіткі [4, с. 287].

Зокрема, окреслюються такі проблемні питання:

1) за умови дотримання принципу добровільності об'єднання територіальних громад, насамперед, виникають проблеми при визначенні обсягу повноважень органів територіальної громади та просторових меж їх юрисдикції; використовуються різні форми демократії участі тощо;

2) у процесі децентралізації ще не забезпечено дотримання принципу матеріальної та фінансової самостійності окремої громади, що потребує належного ресурсного забезпечення;

3) проблемним є також стан реалізації права власності місцевої влади на спільне майно. Порушуються механізми забезпечення прав на спільне майно, внаслідок чого громади не можуть використовувати потенціал наявних ресурсів. Це одна з причин, чому Україна має дуже низьку міжнародну репутацію щодо рівня захисту прав власності, а також вважається гальмом для економічного розвитку на місцевому рівні. Науковець також зазначає, що необхідність дотримання деяких інших принципів Європейської хартії місцевого самоврядування породжує низку питань, які потребують детального наукового аналізу [5, с. 53].

Бедрій Р. зазначає, що багато проблем, пов'язаних із впорядкуванням назв адміністративних одиниць і населених пунктів, їх обліковим оформленням та своєчасним внесенням змін до основного реєстру, пов'язані з відсутністю в Україні законів, які б визначали порядок утворення, реєстрації, зміни адміністративних одиниць і населених пунктів. Він також зазначив, що хоча територія деяких ОТГ є дуже великою (100-400 км²), існуюча система містобудівної документації не дозволяє органам місцевого самоврядування здійснювати згадане загальнотериторіальне планування. Відповідно до цього, ради об'єднаних муніципалітетів організовуватимуть і затверджуватимуть планувальні документи лише в межах села [6, с. 134].

Отже, як бачимо, проблемні питання муніципальної реформи не повторюються при дослідженні різними науковцями, що свідчить про те, що їх чимала кількість, і усі вони потребують вирішення.

Таким чином, підсумовуючи, можна сказати, що пришвидшення процесів успішного проведення муніципальної реформи в Україні є об'єктивною потребою на шляху демократизації суспільних процесів у державі, однією із ключових передумов вирішення складних завдань децентралізації публічної влади, що виражає реальну еволюцію державно-управлінських відносин, потенційного стимулювання соціально-економічного та культурного розвитку громад, зміцнення їх спроможностей та самодостатності. Тому нинішньому стану державотворення в Україні доцільний інтенсивний пошук дієвої моделі місцевого самоврядування, як базового компонента муніципальної влади, де однією із найважливіших умов оптимального розвитку громадянського суспільства та ефективного функціонування правової держави є забезпечення паритету інтересів країни та інтересів територіальних громад. В рамках євроінтеграції України при здійсненні муніципальної реформи обов'язковим є врахування досвіду Європейського союзу та його нормативних актів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Затверджена Кабінетом Міністрів України 01 квітня 2014 р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
2. Про співробітництво територіальних громад: Закон України № 1508-VII від 16 червня 2024 року. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України № 157-VIII від 5 лютого 2015 року. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
4. Мішина Н.В. До питання нормативної регламентації муніципальної реформи в Україні. Правові та інституційні механізми забезпечення розвитку України в умовах європейської інтеграції: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2018 р.) У 2-х т. Т. 1 / відп. ред. Г. О. Ульянова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 285–288.
5. Кравченко В. Питання дотримання принципів європейської хартії місцевого самоврядування в процесі проведення муніципальної реформи в Україні. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2018. № 1. С. 51–54

6. Бедрій Р. Правове забезпечення муніципальної реформи в Україні. Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2019. Вип. 68. С. 132–141.

ЄФІМОВИЧ О. Ю., студент

Науковий керівник – МЕЛЬНИК В.О., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА АГРАРНОГО СЕКТОРУ

Інвестиції в аграрний сектор – це інвестиції в майбутнє країни. Завдяки комплексній державній підтримці аграрний сектор України зможе не лише забезпечити продовольчу безпеку, але й стати рушієм економічного зростання.

Ключові слова: розвиток, підтримка, держава.

«Державна підтримка аграрного сектору – це комплекс соціально-економічних, законодавчо-правових та організаційних заходів, що здійснюються державою, спрямованих на сталий розвиток аграрного виробництва та сільських територій і забезпечують продовольчу незалежність, безпеку й покращення забезпечення населення продовольством, а харчову промисловість – сировиною» [2., ст. 125]. Завдяки цьому механізму держава забезпечує не лише економічну стабільність аграрного сектору, а й сприяє соціальному забезпеченню сільських територій, збереженню земельних ресурсів та створенню сприятливих умов для розвитку малих і середніх сільськогосподарських підприємств. Державна підтримка в аграрному секторі є важливою з кількох ключових причин:

1) Велика продовольча безпека. «Продовольча безпека – невід’ємна складова економічної безпеки держави та умова її незалежності. Забезпечення продовольчої безпеки є актуальною проблемою як країн з низьким рівнем економічного розвитку, так і розвинутих країн, які постійно вдосконалюють механізми підтримки продовольчої безпеки, особливо що стосується малозабезпечених груп населення» [3., ст. 16]. І на мою думку це є основною причиною тому, що аграрний сектор є основним джерелом харчових продуктів для національного та глобального населення. Державна підтримка сприяє стабільному виробництву та доступу до продуктів харчування, забезпечуючи продовольчу безпеку, особливо це повинно здійснюватися в ситуаціях надзвичайних ситуацій.

2) Постійна економічна стабільність – тому, що цей сектор є важливою галуззю економіки багатьох країн, особливо тих, де він є основним заняттям сільського населення. Підтримка цього сектору сприяє економічній стабільності, забезпечуючи збалансований розвиток не тільки сільськогосподарської галузі, а й інших різних галузей економіки.

3) Соціальне благополуччя – у цьому секторі можна створювати робочі місця, особливо в сільських регіонах, де інші можливості зайнятості можуть бути обмеженими. Підтримка сільського господарства сприяє збереженню робочих місць і підтримує життєздатність сільських громад.

4) Екологічна стійкість – аграрний сектор впливає на стан довкілля через використання землі, водних ресурсів та хімічних речовин. Державна підтримка може включати заходи для заохочення екологічно стійкого сільського господарства, зменшення впливу на довкілля та збереження біорізноманіття. А також стан на довкілля регулюється Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» [1] та іншими нормативно-правовими актами, за для збереження екологічної цінності сільськогосподарської галузі і уникнення поширення шкідливого впливу на родючість земель.

5) Стабільність ринків – державна підтримка може включати механізми регулювання ринків, що допомагають уникнути різних коливань цін на сільськогосподарську продукцію і забезпечують стабільні умови для функціонування ринку.

В Україні державна підтримка аграрного сектору реалізується через різноманітні програми та заходи, які спрямовані на підтримку сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств та селянських господарств. Ось деякі з основних способів, які використовуються для цього:

1) Субсидії та дотації – уряд надає фінансову підтримку аграрному сектору через субсидії та дотації, що можуть бути призначені для покриття витрат на виробництво, закупівлю сільгосппродукції або для впровадження нових технологій.

2) Кредитування – держава надає пільгові кредити для сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств з метою забезпечення доступу до фінансових ресурсів для розвитку бізнесу, закупівлі обладнання та виконання ремонтних робіт.

3) Розвиток інфраструктури – уряд інвестує у розвиток сільської інфраструктури, такої як дороги, системи поливу, зберігання та переробка сільгосппродукції, що сприяє підвищенню ефективності виробництва та зменшенню втрат.

4) Науково-дослідна діяльність – уряд фінансує науково-дослідні проекти та програми, спрямовані на впровадження новітніх технологій у сільське господарство, підвищення врожайності та зменшення впливу на довкілля.

5) Експортна підтримка – держава надає підтримку для експорту сільськогосподарської продукції через різноманітні заходи, такі як зниження податків на експорт, фінансова підтримка експортерам та укладання міжнародних торговельних угод.

Для того, щоб удосконалити підтримку держави у аграрному секторі, можна включити різні заходи які будуть покращувати ефективність, прозорість та цільове використання ресурсів. Це може бути:

1) Оптимізація фінансових механізмів, за для визначення чітких критеріїв та умов для надання субсидій, дотацій та інших форм фінансової підтримки; впровадження ефективних систем моніторингу та контролю за використанням виділених коштів; забезпечення прозорості та доступності інформації про умови отримання фінансової підтримки для сільських господарств.

2) Стимулювання інновацій, тобто проведення програм підтримки досліджень та впровадження новітніх технологій у сільське господарство, надання фінансових стимулів для впровадження ефективних та екологічно чистих агротехнологій, організація навчальних та консультаційних програм для сільських господарств щодо використання інноваційних підходів. Білінська Вікторія Юріївна зазначає, що «впровадження інновацій сприяє підвищенню продуктивності праці, економії різних видів ресурсів, скороченню витрат та зниженню собівартості аграрнопродовольчої продукції, нарощуванню обсягів і підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, що впливає на залучення інвестицій» [4., ст. 74].

3) Розвиток інфраструктури, сюди входять інвестиції в модернізацію сільської інфраструктури, включаючи будівництво та реконструкцію доріг, залізничних сполучень, зберігальних та переробних об'єктів; забезпечення доступу до сучасних систем зрошення та організація систем водозбереження.

4) Розвиток ринків та торговельних відносин, щоб було здійснено стимулювання експорту сільськогосподарської продукції через розширення та підписання міжнародних торговельних угод, проведення програм розвитку внутрішнього ринку та підтримка розвитку мережі супермаркетів та ресторанів, що працюють з місцевими виробниками.

5) Соціальна підтримка – це впровадження програм підтримки сільського населення, включаючи доступ до освіти, медичних послуг та соціальних програм; стимулювання розвитку малих та сімейних фермерських господарств через надання фінансової підтримки та консультацій.

У висновку можна сказати, що державна підтримка аграрного сектору відіграє важливу роль у стабілізації та розвитку сільських територій та економіки в цілому. Ця підтримка допомагає забезпечити не лише продовольчу безпеку, але й економічну стабільність, збереження природних ресурсів та соціальне благополуччя сільського населення. Проте, щоб досягти максимальної ефективності та впевнитися у цільовому використанні ресурсів, необхідно постійно вдосконалювати механізми державної підтримки, стимулювати інновації та розвивати сучасну інфраструктуру. Тільки така підтримка може забезпечити стійкий розвиток аграрного сектору, що важливо для процвітання країни та її громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про охорону навколишнього природного середовища проект Закону України від 8 жовтня 2023 № 2614-IX. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text> (дата звернення: 11.04.2024)
2. Залізнюк В.П. Державна підтримка аграрного сектору економіки країни як основа забезпечення продовольчої безпеки. 2019. С. 123–127. URL:http://www.investplan.com.ua/pdf/3_2019/21.pdf
3. Живко З.Б., Даниленко Н.Б., Стадник М.Є. Продовольча безпека України: теоретико-аналітичний огляд. Вчені записки Таврійського Національного Університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. № 6 (69). С. 1–135. URL:https://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_6/30_69_6_1.pdf
4. Білінська В.Ю. Сучасні інноваційні технології в сільському господарстві: основна характеристика та перспективи впровадження. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. 2015. №7 С. 74-80. URL:<https://cyberleninka.ru/article/n/suchasni-innovatsiyini-tehnologiyi-v-silskomu-gospodarstvi-osnovna-harakteristika-ta-perspektivi-vprovadzhennya/viewer>

УДК 349.42

КАРМАЗІНА Л.С., студент

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Досліджено поточний стан та майбутні перспективи щодо правового регулювання виробництва органічної сільськогосподарської продукції як в Україні, так і у всьому світі. Визначено вплив органічних продуктів на здоров'я людини та навколишнє середовище, зокрема відзначено три ключові підходи до оцінки цього впливу.

Ключові слова: органічне виробництво, аграрний сектор, сільськогосподарська продукція.

Умови та методи виробництва продуктів харчування мають прямий вплив на здоров'я людини. Традиційний метод може призвести до насичення продуктів небезпечними речовинами, що може спричинити хронічні захворювання та погіршення якості життя. Втілення органічного підходу не лише поліпшує стан здоров'я споживачів, а й забезпечує безпеку та благополуччя працівників у сільському господарстві. Так, органічний спосіб виробництва харчових продуктів може сприяти поліпшенню якості життя та збереженню здоров'я людини, як для споживачів, так і для працівників сільськогосподарського сектору. Він дозволяє уникнути використання небезпечних хімічних речовин, що можуть негативно впливати на здоров'я.

Способом регулювання здійснення органічного виробництва у всьому світі є впровадження комплексних Програм розвитку органічного сільського господарства, які поєднують всю систему існуючих правових та організаційних заходів у єдиний план дій, створивши загальну передумову розбудови органічного сільського господарства в державі. Наприклад, у більшості країн Європи аналогічні програми були запроваджені ще у 90-х роках. [1]

Основним регулюючим засобом відносин щодо здійснення органічного виробництва сільськогосподарської продукції вважається закон. У багатьох країнах світу наявні відповідні законодавчі акти. Можна навести приклади законів, що регулюють здійснення органічного виробництва у державах ЄС, зокрема, у 1980 р. Франція стала першою країною в Європі, яка ухвалила національне законодавство у сфері органічного сільського господарства. У Польщі діє закон про органічне сільськогосподарське виробництво від 25 липня 2009 р., у Швеції діє закон про контроль органічного виробництва від 23 травня 2013 р. тощо. [2]

Відповідно до Закону України Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28 лютого 2019 року № 2697V-III, метою якого є досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу

до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України з метою забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем. [3]

Про особливу значущість для України саме органічного виробництва свідчить Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10 липня 2018 року № 2496-VIII. За статтею 2 цього закону цей Закон регулює відносини у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, що виробляється, перебуває в обігу, ввозиться на митну територію України або вивозиться з неї в митному режимі експорту. [4]

Аналізуючи регіональне та місцеве законодавство, можна стверджувати, що і на місцевих рівнях стимулюється та підтримується саме органічний спосіб ведення сільськогосподарської діяльності. Наприклад, відповідно до Програми розвитку та підтримки аграрного комплексу Полтавщини за пріоритетними напрямками на період до 2020 року, затвердженої, рішенням вісімнадцятої сесії Полтавської обласної ради сьомого скликання №.

552 від 12 жовтня 2017 року серед основних трьох пріоритетних напрямів розвитку сільського господарства на Полтавщині виділено «Розвиток органічного землеробства та виробництво органічних продуктів харчування». П. 3.1. Програми передбачено компенсацію в розмірі 100 % понесених витрат у зв'язку із проведенням та підтвердженням відповідності виробництва органічної продукції (сировини) та отриманням сертифіката відповідності у рослинництві, тваринництві та переробці сільськогосподарської продукції.

У науці існує три основні погляди на вплив органічної продукції на здоров'я людини. Основою таких поглядів є порівняння корисності культур, не тільки тоді, коли єдиною відмінністю є система вирощування, а й врахування різноманітності місць вирощування, якості ґрунту, способів зрошування, сортів рослин, умов збирання, способів зберігання та ін. Розглянемо деякі з них:

- продукція, вирощена органічним способом здійснює суцільно корисний вплив на здоров'я людини. Прибічники цього підходу перевагами споживання органічних продуктів вважають відсутність шкідливих домішок, високі стандарти якості органічної продукції, органічні продукти не містять хвороботворних мікроорганізмів, паразитів і алергенних компонентів, не містять ГМО і речовин, зроблених на їхній основі;
- органічні продукти зберігають живильні властивості, якість, безпечність й натуральний склад при їх переробці, оскільки використовуються тільки натуральні методи переробки, природні речовини й матеріали для пакування;
- виробництво органічних продуктів вважають безпечним і для навколишнього природного середовища, що у кінцевому рахунку позитивно впливає на здоров'я людини;
- результати досліджень свідчать про те, що існують позитивні зв'язки між споживанням органічних продуктів та зменшенням ризику захворюваності на деякі гострі захворювання (наприклад, ожиріння).[5]

До переваг споживання органічної продукції британські вчені також віднесли позитивні емоційні ефекти від вживання органічної їжі, що також є корисним для здоров'я. Емоційно органіка сприймається як більш здорова, оскільки вона, по-перше, дорожче, а по-друге, вирощена з мінімальним застосуванням хімікатів [6]

Серед основних аргументів корисності органічної продукції для здоров'я людини вважають використання органічних (природних) методів при здійсненні землеробства, такі як сівозмінна, компостування, посів, що спонукають, стимулювати біорізноманіття і т.д. У результаті органічні продукти не створюють ризику залишків пестицидів або наявності інших потенційно шкідливих хімікатів.

Продукція, вирощена органічним способом негативно впливає на здоров'я людини. Основними аргументами на підтримку даної наукової течії є наступні: по-перше, органічні продукти все ж таки містять шкідливі речовини, оскільки органічне господарство використовує дуже обмежену кількість добрив, пестицидів, гербіцидів, то при їх

вирощуванні використовують інші шкідливі для здоров'я людини сполуки, такі як сульфат міді та ін. [5]

Продукція, вирощена органічним способом, жодним чином, за своїми поживними властивостями не відрізняється від продукції, вирощеної традиційним способом. У більшості порівняльних аналізів істотно більшої концентрації вітамінів, мінералів або інших корисних мікроелементів в органіці, як правило, не виявлялося. Незначні розбіжності зареєстровані лише за трьома показниками: в органічній їжі відзначено більший вміст азоту, але менший вміст фосфору та менша кислотність. [7]

Деякі автори вважають, що саме інші фактори, такі як вид рослин, рік, місце, середовище, час врожаю, вибір генотипу, місце вирощування та погода тощо, мають більш важливе значення, ніж органічне чи традиційне вирощування для позитивного впливу на здоров'я людини [8].

Незважаючи на відсутність остаточних доказів з наукових досліджень щодо впливу традиційного та органічного сільськогосподарського виробництва на здоров'я людини, ідея активного поширення органічного виробництва продовжує отримувати підтримку на всіх рівнях законодавства, включаючи міжнародний, національний і місцевий рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Щербина С. В. Нормативно-правовий механізм державного регулювання виробництва та обігу органічних продуктів харчування. URL:http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/5485/1/Organik_2015_604-615.pdf
2. Сутність органічного землеробства. URL:http://finance.mnau.edu.ua/finance.mnau.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=178.
3. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697V-III. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19/conv#n139>
4. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10 липня 2018 року № 2496-VIII. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#n44>
5. Barański M., Rempelos L., Iversen P.O., Leifert C. Effects of organic food consumption on human health; the jury is still out! Food & Nutrition Research, 2017. 61 (1). 1287333. DOI:10.1080/16546628.2017.1287333.
6. American Journal of Clinical Nutrition The Times. URL:<http://www.time.com>.
7. Алекс Евері. Органічне господарство – небезпечна іграшка. URL:<http://www.eco-live.com.ua/content/blogs/pravda-pro-organichni-produkt>
8. Contribution of Organically Grown Crops to Human Health / E. Johansson et al. International Journal of Environmental Research and Public Health, 11 (4). P. 3870–3893. DOI:10.3390/ijerph110403870

УДК 342

КАТАЄВ Я.Д., студент

Науковий керівник – **САМОЙЛОВИЧ А.А.**, ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРАЦІВНИКАМИ ТЦК СП

Актуальні питання порушень у роботі територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки під час мобілізаційних заходів. Порушення, такі як силові затримання, ігнорування підстав для відстрочки та недбале ставлення до здоров'я військовозобов'язаних. Невирішеність питання мобілізації та спірність щодо конфіскації майна ухилиянтів. Реакція країн ЄС та російське втручання у питання мобілізації. Вплив російського ІПСО на українське суспільство.

Ключові слова: територіальні центри комплектування, соціальна підтримка, мобілізація, порушення, законодавство, ухилияння, російське втручання, дезінформація.

Згідно з Положенням про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки – це орган військового управління, що забезпечують виконання законодавства з питань військового обов'язку і військової служби, мобілізаційної підготовки та мобілізації [1]. Із 24 лютого 2022 року, функції ТЦК та СП значно розширились: мобілізація, комплектування, соціальна підтримка, інформаційна робота, співпраця з іншими

органами.

Але, на даний час, ми бачимо, що порушення у роботі центрів комплектування побільшало. Тому, наведемо найактуальніші порушення, які допускаються представниками ТЦК та СП під час проведення мобілізаційних заходів:

– силові затримання громадян на вулиці: зазначено, що підставою затримання є лише щодо осіб, які вчинили правопорушення, повноваження затримувати, застосовувати силові прийоми мають виключно працівники поліції;

– ігнорування існуючих підстав для відстрочки у військовозобов'язаних: зазначено, що потрібно самостійно проаналізувати наявні документи про відстрочку, або з допомогою юриста зробити правовий аналіз ситуації;

– легковажне ставлення до стану здоров'я військовозобов'язаних: паралельно із проходженням медичної комісії при ТЦК та СП, пройти перевірку стану здоров'я в іншому приватному чи комунальному закладі охорони здоров'я [3].

З огляду на зафіксовані порушення, питання мобілізації залишається неврегульованим: відповідний законопроект очікує на остаточне прийняття у Верховній Раді України вже протягом року. У суспільстві також гаряче, українці обговорюють: чи будуть конфіскувати майно ухилинтів, чи будуть заморожені банківські рахунки. Актуальне питання щодо тих людей, які перебувають закордоном та підлягають до мобілізації. Деякі країни ЄС вже відреагували щодо цих заяв, і заявили, що цього не буде, посилаючись на своє законодавство та міжнародне право [2]. Також важливо додати, що російське ІІСО не дає про себе забувати. Потужна інформаційна атака Росії направила свої ресурси, щоб дискредитувати ТЦК та СП щодо її роботи та законності.

На нашу думку, питання про мобілізацію та про дотримання законодавство України працівниками ТЦК та СП – це дуже тонка тема. Оскільки, я бачу, що українці – втомлені, та вразливі до російського ІІСО. Щодо ІІСО, то бачу, що українці не хочуть перевіряти першоджерела новини та заяв, тобто легше прочитати короткі новини з телеграм-каналів, та навіть не знаючи, чи адміністратори телеграм-каналів перевіряють першоджерела чи навмисно розповсюджують фейкові новини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про територіальні центри комплектування та соціальної підтримки: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.02.2022 р. № 154.

2. Українських чоловіків силоміць повертатимуть додому?: у Європі зробили скандальну заяву. URL:<https://tsn.ua/exclusive/ukrayinskih-cholovikiv-nasilno-povertatimut-dodomu-u-yevropizro-bili-skandalnu-zayavu-2509645.html>

3. Які порушення допускають ТЦК та СП під час проведення мобілізації? URL:<https://consultant.net.ua/consultant-article/1425>

УДК 343.8

КАТАЄВ Я.Д., студент

Науковий керівник – **СИМАНОВА С.І.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СМЕРТНА КАРА У СУЧАСНОМУ КОНТЕКСТІ

У тезах конференції акцентовано увагу на дискусійні питання, які виникають щодо застосування смертної кари в Україні в умовах воєнного стану.

Ключові слова: смертна кара, колаборанти, правосуддя, відплата, емоції, аргументи, етика, мораторій, Рада Європи.

Дискусія щодо смертної кари в Україні, ймовірно, не вщухне ще довго. Зміни в ситуації в країні, дійсно, підігривають інтерес до цієї теми, роблячи її ще більш актуальною. Смертна кара – це позбавлення життя особи, яке здійснюється в межах легітимних повноважень держави. Іншими словами – дане поняття також можна визначити, як вбивство особи за вироком суду. Це найвища, найсуворіша міра покарання. Розглядаючи її в історичному аспекті, слід сказати, що з часом кількість злочинів, за які

передбачено таке покарання, зменшується, зростає кількість держав, які скасовують смертну кару. Якщо раніше, її виконання мало публічний характер, супроводжувалося тортурами, катуваннями, то в теперішній час спостерігаються тенденції щодо її таємності та певної міри «гуманності» [1]. В Україні на сьогоднішній день смертна кара не застосовується. Передумовою мораторію на застосування смертної кари став вступ незалежної України до Ради Європи.

У 1995 році, напередодні вступу України до цієї міжнародної організації, було вперше застосовано мораторій на смертну кару, котрий через кілька місяців перестав діяти. Причиною відміни мораторію стало те, що його було прийнято без додержання відповідної законодавчо врегульованої процедури.

Вдруге мораторій на смертну кару в Україні було запроваджено в 1997 році, оскільки такий стан справ міг призвести до виключення України з Ради Європи. Із цього моменту і по сьогоднішній день в Україні не було приведено до виконання жодного смертного вироку [2].

У 2022 році, на тлі повномасштабного вторгнення Росії в Україну, тема смертної кари знову стала предметом дискусій. Розпочну з статистики: Згідно з результатами опитування, проведеного до повномасштабного вторгнення, більшість українців висловилися за повернення смертної кари [3]. Станом на зараз актуальних даних щодо ставлення українців до смертної кари немає, проте ця тема залишається дискусійною, особливо про колаборантів. Проаналізувавши соціальні мережі, нами виділено основні причини, через які українці «За» повернення смертної кари: 1) недовіра до правосуддя: Значна частина суспільства не вірить в ефективність та неупередженість правосуддя в справі покарання. Українці вважають, що інші види покарання, такі як довічне ув'язнення, не є достатньо жорсткими та не гарантують справедливої відплати за скоєні злочини. Далі це прагнення помсти: Для багатьох людей смертна кара колаборантів є способом помститися за загиблих та постраждалих від їхніх дій. Вони вважають, що лише найсуворіше покарання може задовольнити їхні емоції та почуття справедливості. Крім цього існує стримуючий ефект, адже деякі люди вірять, що загроза смертної кари може стати стримуючим фактором для потенційних колаборантів. Вони вважають, що страх перед найвищим покаранням змусить людей утриматися від співпраці з ворогом. Більшість людей, які підтримують смертну кару для колаборантів, керуються прагненням до справедливості. Вони вважають, що зрадники, які шкодять своїй країні та співпрацюють з окупантами, заслуговують на найсуворіше покарання, яким і є смертна кара.

Варто зауважити, що емоційний фон цієї дискусії надзвичайно сильний. Українці, які втратили близьких або постраждали від дій колаборантів, прагнуть відплати та вважають єдиним виходом для справедливого покарання - це смертна кара. Проте важливо не піддатися емоціям і провести ґрунтовну та зважену дискусію, ґрунтуючись на фактах та етичних принципах, як би важко це не було. Історія свідчить, що ефективність смертної кари як стримуючого фактору злочинності ставиться під сумнів. Наукові дослідження не підтверджують твердження про те, що країни, які застосовують смертну кару, мають нижчий рівень злочинності, ніж ті, які її скасували. Також важливо пам'ятати, що в Україні діє мораторій на застосування смертної кари, що означає, що навіть у випадку прийняття рішення про її відновлення, вона не буде застосовуватися найближчим часом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Смертна кара «За» чи «Проти». URL:<https://pero.org.ua/kryminal/smertna-kara-za-i-proty/>
2. Університетські кримінально-правові та кримінологічні читання. URL:https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/16_06_2017/pdf/30.pdf
3. Покоління незалежності: цінності та мотивації. URL:http://ratinggroup.ua/research/ukraine/pokolenie_nezavisimosti_cennosti_i_motivacii.html

УДК: 347.73

КОБЕЦЬ Д.В., магістрант

Науковий керівник – **ПАХОМОВА А. О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВОЧИНИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ: ПОНЯТТЯ ТА ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Правочини в цивільному праві відіграють значну роль, оскільки вони є одним з основних механізмів виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин. Правочин - це діяльність сторін або однієї сторони за участю іншої, спрямована на виникнення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

Ключові слова: правочин, угода, зобов'язання, дієздатність

Різні види правочинів, такі як угода, дарування, купівля-продаж, обмін, оренда тощо, дозволяють особам визначати свої власні права та обов'язки щодо майна, послуг, або інших цивільних об'єктів. Вони регулюються відповідно до законодавства та умов, визначених самими сторонами.

Правочини відіграють ключову роль у створенні юридичної стабільності, забезпечуючи механізми для урегулювання цивільних правовідносин та відтворення суспільного порядку. Вони також сприяють економічному розвитку, створюючи умови для вільного обігу майна та послуг.

Правочини в цивільному праві – це юридичні дії, які здійснюються особами (фізичними або юридичними) з метою створення, зміни або припинення цивільних правовідносин. Ці дії можуть бути виконані однією стороною або за участю кількох сторін, які мають відповідну правосуб'єктність (правоздатність). Правочини можуть стосуватися різноманітних об'єктів, таких як майно, обов'язки, права на послуги тощо.

Типові правочини включають укладання угод (договорів), дарування, купівлю-продаж, оренду, поруки, спадкування та інші. Кожен вид правочину може мати свої власні умови та правові наслідки, які визначаються законодавством та домовленостями сторін. Правочини є важливим елементом цивільного права, оскільки вони визначають права та обов'язки осіб у цивільних відносинах, регулюють їх взаємини та сприяють стабільності та розвитку суспільства.

Найбільш поширеними у цивільному праві юридичними фактами є правочини.

Гл.16 ЦКУ регулює відносини пов'язані з ними.

Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків (ч. 1 ст. 202 ЦК України).

Основні риси правочину:

- 1) це юридичний факт – дія, яка відбувається та створює юридичні наслідки за волею суб'єктів цивільного права;
- 2) правочин – це дія фізичної або юридичної особи;
- 3) це правомірна дія суб'єктів цивільного права. Неправомірна поведінка, що порушує вимоги законодавства, не є правочином.
- 4) правочин тягне виникнення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків.

[1]

Класифікація правочинів

Відповідно до підстав класифікації вирізняють такі види правочинів.

Залежно від числа сторін, волевиявлення яких потрібне на здійснення правочину це:

- односторонні (для їх вчинення досить волевиявлення однієї особи, наприклад, заповіт);
- двосторонні (вимагається волевиявлення двох сторін (так, для укладення договору купівлі-продажу недостатньо бажання продавця продати річ, необхідно, щоб покупець виявив бажання її купити);
- багатосторонні (при укладенні яких виражається воля трьох і більше сторін,

наприклад, договір про спільну діяльність). [2]

Одностороннім правочином є дія однієї сторони, яка може бути представлена однією або кількома особами. Односторонній правочин характеризується тим що для виникнення, зміни або припинення прав та обов'язків достатньо волевиявлення однієї сторони. Прикладом одностороннього правочину є заповіт.

Односторонній правочин за загальним правилом може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила. Для інших осіб такий правочин може створювати обов'язки лише у випадках, встановлених законом, або за домовленістю з цими особами. [4]

Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін.

Двосторонній або багатосторонній правочин є договором.

Договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Прикладом двостороннього правочину (договору) є договір купівлі-продажу, міни, дарування тощо.

Багатосторонній правочин (договір) — це такий правочин, що укладається більш ніж між двома сторонами та, як правило, спрямований на досягнення певної спільної мети.

Залежно від того, чи відповідає обов'язку однієї зі сторін зустрічний обов'язок контрагента, правочини поділяють на:

– відплатні (де надається зустрічне майнове задоволення у вигляді грошей, майна, роботи, послуг - купівля-продаж, міна, підряд, комісія);

– безвідплатні (ніякий майновий еквівалент не передбачається – договір дарування, безоплатного користування майном). [5]

Загальні вимоги до форми правочину передбачають виконання вимог, які можуть бути встановлені законом або домовлені сторонами, що включають письмову або усну форму, свідчення підписів учасників та інші відповідні вимоги, залежно від конкретного виду правочину та законодавства. [3]

Отже, правочини в цивільному праві відображають сукупність юридичних дій, спрямованих на укладання, зміну або припинення цивільних правовідносин між особами. Вони включають угоди, дарування, купівлю-продаж, оренду та інші дії, що формують основу для взаємодії та регулювання відносин між суб'єктами цивільного права. Правочини визначаються законодавством та обов'язковою дотриманням вимог їхньої дійсності, гарантуючи стабільність та правову впорядкованість у суспільстві. Ця система правових дій відіграє ключову роль у розвитку громадянського суспільства та економічного прогресу, забезпечуючи основи для вільного обігу майна та послуг і сприяючи забезпеченню прав та інтересів усіх учасників цивільних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356.

2. Правочини в цивільному праві. С. 1–4. URL:https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/407085/mod_resource/content/1/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%207.pdf (дата звернення 16.04.2024)

3. Зайцев О.Л. Поняття та ознаки правочинів. URL:<https://univd.edu.ua/science-issue/issue/231> (дата звернення 16.04.2024)

4. Поняття та види правочинів. Принцип свободи договору. URL:<https://yuristy.sumy.ua/advokatskij-ispit/usna-chastina/28-tsilne-pravo/99-ponyattya-ta-vidi-pravochiniv-printsip-svobodi-dogovoru> (дата звернення 16.04.2024)

5. Поняття та види правочинів. URL:<https://testderz.com/zno-pravo/civil-law-lecture/%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D1%8F%D1%82%D1%82%D1%8F-%D1%82%D0%B0-%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD%D1%96%D0%B2/> (дата звернення 17.04.2024)

УДК: 347.725

КОНСТАНТИНОВИЧ Є.О., студента
Науковий керівник – **АРГАТ Я.П.**, канд. юрид. наук
Білоцерківського національного аграрного університету

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ В УКРАЇНІ

Проведено дослідження актуальної правової бази сільськогосподарських товариств в Україні

Ключові слова: сільськогосподарські товариства, Акціонерні товариства, Товариство з обмеженою відповідальністю, Товариство з додатковою відповідальністю, учасники товариства, правове регулювання.

За період свого існування сільськогосподарські товариства показали свою значущість для економіки України, тому дослідження стану їх регуляції законодавством країни є важливим станом на сьогодні.

Найпоширенішими типами сільськогосподарських товариств в аграрному секторі України є акціонерні товариства (приватного та публічного типу) та товариства з обмеженою відповідальністю. Правовою базою в цьому питанні виступає Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018, Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022.

Поняття господарського товариства надають нам і ЦКУ, і ГКУ. Цивільний кодекс України зазначає, що господарським товариством є юридична особа, статутний (складений) капітал якої поділений на частки між учасниками [1]. Зокрема виходячи з положень Господарського кодексу України в якому зазначається що, господарське товариство - це підприємства або інші суб'єкти господарювання, які виникли завдяки громадянам або юридичним особам шляхом об'єднання їх власного майна та власної участі у роботі товариства з ціллю отримання доходів. Господарські товариства завжди знаходяться в статусі юридичної особи, але її учасниками можуть бути фізична або юридична особа [2].

Із особливостей сільськогосподарських товариств можна виділити:

- обов'язкове право випускати цінні папери від свого імені;
- саме учасники товариства беруть на себе усі функції стосовно управління та контролю за його діяльністю;
- кожен учасник акціонерного товариства вправі претендувати на отримання дивідендів;
- відповідальність за зобов'язаннями товариства несе тільки майном товариства.

В Законі України про «Про акціонерні товариства» зазначено, що акціонерне товариство - це господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями [3]. В свою чергу таке товариство може бути публічним або приватним. Публічне акціонерне товариство - це акціонерне товариство, щодо акцій якого здійснено публічну пропозицію та/або акції якого допущені до торгів на організованому ринку капіталу. Приватне ж акціонерне товариство може здійснювати тільки приватне розміщення акцій, а самі акції не можуть бути продані та придбані на фондовій біржі.

Статтею 10 п.2 Закону України про «Про акціонерні товариства» передбачено, що при створенні акціонерного товариства кількість його засновників необмежена. Тому засновником може бути як одна, так і дві та більше осіб. Також ще однією характерною відмінністю публічного акціонерного товариства від приватного є те, що учасники публічного типу можуть відчужувати та продавати свої акції, не питаючи згоди у інших учасників (акціонерів) цього ж товариства. А от члени приватного товариства при відчуженні або продажу одним із учасників своїх акцій мають переважне право на їх купівлю.

Щодо вимог статуту товариства в ньому має міститися інформація про види акцій, що випускаються, їх номінальну вартість, співвідношення акцій різних видів, кількість акцій, що купуються засновниками, наслідки невиконання зобов'язань по викупу акцій [4].

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) — це господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, несе відповідальність за своїми зобов'язаннями всім належним йому майном і не відповідає за зобов'язаннями своїх учасників [5].

Розкривши дане поняття, зазначимо, що статут, основний установчий документ товариства, має великий перелік вимог і додатково містить відомості про розмір часток кожного з учасників, розмір, склад та порядок внесення ними вкладів, нормативно це закріплено в п. 2 ст.82 ГКУ. Кількість учасників ТОВ, відповідно ст. 4 Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», не обмежена, а відповідальність товариство несе всім своїм належним йому майном [6]. Учасники товариства, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов'язаннями у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників.

Кожен учасник Товариства з обмеженою відповідальністю уповноважений на продаж або відступ власної частки у статутному капіталі товариства іншому учаснику або учасникам цього товариства.

Можемо зробити висновок що, на сучасному етапі розвитку економіки України сільськогосподарські товариства виявляються ключовими учасниками аграрного сектору, їх значення підтверджується як практичним досвідом, так і законодавчими актами. На сьогоднішній денну сферу в Україні регулюють Цивільний та Господарський кодекси України, Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» та Закон України «Про акціонерні товариства», від 08.03.2024. Їхнє дослідження відіграє важливу роль, адже дає можливість дізнатися актуальний стан та тенденції розвитку правової бази сільськогосподарських товариств. Таке дослідження дозволить ефективніше регулювати діяльність сільськогосподарських товариств та сприятиме їхньому сталому розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верховна рада України. Цивільний кодекс України 435-IV, від 08.03.2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Верховна рада України. Цивільний кодекс України 435-IV, від 08.03.2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Верховна рада України. Про акціонерні товариства» 2465-IX: Закон України від 08.03.2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>
4. Верховна рада України. Господарський кодекс України 436-IV від 07.02.2019 URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/ed20190207#Text>
5. Юридична газета. URL:<https://yur-gazeta.com/publications/practice/korporativne-pravo-ma/shcho-obrati--tov-chi-pp.html>
6. Верховна рада України. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю 2275-VIII: Закон України від 08.03.2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text>

УДК: 808.51

КОРЧАК Ю.М., студентка

Науковий керівник – **ДУЖА І.А.**, канд. політ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

РИТОРИКА ТА ЕМОЦІЙНИЙ ВПЛИВ У ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВАХ

Робота досліджує риторичні прийоми та емоційний вплив, які використовуються в політичних промовах для переконання та мобілізації аудиторії.

Ключові слова: риторика, емоційний вплив, маніпуляція, політичні промови.

В сучасному політичному вимірі, де інформаційна битва стає все більш важливою для формування громадської думки та прийняття рішень, питання використання риторики

та емоційного впливу у політичних промовах набуває особливого значення. Риторика, яка визначається як мистецтво переконливого мовлення та використання мовних засобів для досягнення поставленої мети, разом із здатністю викликати та керувати емоціями аудиторії, стає ключовим інструментом політичного впливу. [2]

У цьому контексті розгляд риторики та її взаємодії з емоційним впливом у політичних промовах відкриває можливості для глибокого розуміння механізмів впливу на громадську думку та формування політичних переконань. Риторичні прийоми, силуети мовленнєвого впливу та вживання мовних засобів для створення емоційного звучання політичних виступів розглядаються як інструменти формування перцепції, активізації емоційних реакцій та спрямування уваги громадськості. [2]

Науковий аналіз ролі риторики та емоційного впливу у політичних промовах розширює наше розуміння процесів, що відбуваються на політичній арені. Зосереджений на вивченні взаємодії мови та почуттів, дослідження намагається розкрити та розібрати механізми впливу, що впроваджуються політичними діями для досягнення своїх цілей. [1]

У цьому контексті, робота присвячена вивченню рольового значення риторики та емоційного впливу у формуванні політичного дискурсу та взаємодії з аудиторією. Шляхом аналізу конкретних прикладів політичних промов та їх впливу на громадське мислення, робота прагне розкрити сутність та значення цих явищ у контексті сучасного політичного ландшафту. [4]

Риторика в політичних промовах.

Риторика в політичних промовах відіграє важливу роль у формуванні та впливі на громадську думку. Ця мистецька і наукова дисципліна вивчає мовні засоби та методи впливу на слухачів або читачів з метою переконання, мобілізації або навіть маніпуляції. Риторика в політичних виступах стає інструментом для вираження ідей, формулювання стратегій та підтримки політичних поглядів. [1]

Ключовою метою риторики в політиці є створення переконливих аргументів. Політичні лідери використовують різноманітні стилістику, фігури, і прийоми для того, щоб здійснити вплив на аудиторію та досягти своїх цілей. Емоційний вплив, логічні аргументи та використання влади мови – це лише декілька аспектів, які риторика вносить в політичні промови. [3]

Риторика також відображає культурні та історичні особливості кожного суспільства. Політичні лідери адаптуються до вимог та очікувань свого народу, використовуючи мовні конструкції, які відзначають їхню ідентичність та взаєморозуміння з аудиторією. [3]

Специфіка політичної риторики полягає в тому, що вона часто спрямована на вплив на масову свідомість, формування громадянської позиції та створення образу лідера. Риторичні здібності політиків визначають їхню здатність маніпулювати інформацією та керувати увагою громадськості. [3]

Важливою складовою риторики в політиці є також здатність адаптувати своє мовлення до різних аудиторій. Політики повинні бути ефективними комунікаторами не лише серед власної партії, але і серед різних груп населення. Це вимагає вміння використовувати різні стилі та тон, щоб залучити різноманітні групи інтересів. [1]

У підсумку, риторика в політичних промовах є потужним інструментом для формування суспільного бачення, мобілізації громадян та досягнення політичних цілей. Її роль полягає в створенні ефективного мовного впливу, що визначає успіх політичних лідерів у сучасному світі. [2]

Емоційний вплив у політичних промовах.

Емоційний вплив у політичних промовах відіграє важливу роль у формуванні публічної думки та мобілізації громадян. Політичні лідери та мовні стратегії використовують різні емоційні елементи для досягнення своїх цілей. У цьому контексті, розуміння механізмів емоційного впливу стає ключовим аспектом аналізу політичних промов. [4]

Емоційне висловлення: Емоційне висловлення у політичних промовах зазвичай

включає в себе вживання мовних засобів, які викликають сильні почуття або реакції в аудиторії. Застосування різних тонів голосу, риторичних прийомів та метафор допомагає підсилити емоційний заряд промови. [4]

Психологічний ефект: Емоційний вплив у політичних промовах взаємодіє з психологічними аспектами сприйняття інформації. Емоційно забарвлені висловлювання можуть викликати симпатію чи антипатію, визначаючи ставлення громадськості до політичного лідера чи конкретної ідеї. [2]

Емоційна змова: Політичні промови часто використовуються для створення емоційних змов, що спрямовані на певні соціальні групи або індивідууми. Змови можуть активувати страхи, спонукати до дії або формувати сприйняття певних подій. [2]

Медійний вплив: Емоційна привабливість політичних промов впливає на їхню медійну резонансність. Здатність привернути увагу глядачів чи слухачів, викликати емоційні реакції, є важливим фактором у політичному комунікаційному процесі. [4]

Спільне використання риторики та емоційного впливу.

Політична лінгвістика вивчає взаємодію мови та політики, а спільне використання риторики та емоційного впливу є важливою аспектом цього дослідження. Риторика, як мистецтво переконування через мову, і емоційний вплив, що створюється за допомогою виразності та вживання емоційно заряджених слів, часто взаємодіють для формування публічного думку та впливу на політичні процеси. [3]

У політичній лінгвістиці риторика часто використовується для підсилення переконливості політичних заяв, промов, і документів. Слова, вибрані у політичному контексті, можуть не тільки вражати змістом, а й створювати емоційний заряд, який має вплив на сприйняття аудиторії. Емоційний вплив, у свою чергу, дозволяє політичним лідерам та комунікаторам залучати увагу, створювати емоційний зв'язок з громадськістю та мобілізувати громадян для підтримки конкретних ідей чи позицій. [4]

Змішання риторики та емоційного впливу в політичній мові може допомагати створювати враження сильних аргументів, підкреслювати важливість конкретних питань та стимулювати активність аудиторії. Використання конкретних стилістичних засобів, таких як метафори, алегорії та іронія, може підсилити риторичні ефекти та емоційний вплив, зробивши політичну мову більш запам'ятовуваною та переконливою. [1]

Таким чином, спільне використання риторики та емоційного впливу у політичній лінгвістиці є ефективним інструментом формування та маніпулювання громадською думкою, впливаючи на переконання та ухвалення політичних рішень. [1]

Завершуючи дослідження з політичної лінгвістики, присвячене вивченню риторики та емоційного впливу в політичних промовах, можна визначити, що ці дві аспекти грають важливу роль у формуванні громадської думки та управлінні відносинами між політичними акторами та громадянами. [3]

Риторика, як мистецтво переконування та використання мовних засобів для досягнення певних цілей, виявляється необхідним інструментом у руках політиків. Їхня здатність ефективно використовувати риторичні прийоми, такі як алітерація, антитеза, та апеляції до емоцій, сприяє створенню запам'ятованих та переконливих промов. Вплив таких елементів на аудиторію може визначати її реакцію та погляди на конкретні питання. [4]

Емоційний вплив в політичних промовах є невід'ємною частиною взаємодії між лідерами та громадянами. Здатність політиків викликати емоції, такі як співчуття, гордість, обурення чи надію, може визначити успіх їхніх спроб переконати чи мобілізувати громадську підтримку. Отже, розуміння та використання емоційної складової у мовленні політичних лідерів є важливим чинником впливу на формування політичного клімату. [2]

Висновок дослідження підтверджує, що риторика та емоційний вплив в політичних промовах є ефективними інструментами формування громадської думки, а також мають значення у побудові довіри та взаєморозуміння між політичними лідерами та їхніми виборцями. Осмислення цих аспектів може сприяти кращому розумінню динаміки політичного мовлення та його впливу на суспільство. [2]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колінько М. В. Риторика для політологів. URL:https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/41484/1/Kolinko_Rhetoric_IFF_2022.pdf
2. Політичне красномовство: агітаційна промова. URL:<https://osvita.ua/vnz/reports/rhetoric/30528/>

3. Падалка О.В. Політична промова та її просодичні характеристики. URL:<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8424/1/17.pdf>

4. Вискушенко С. А. Стратегія переконання у політичних промовах британського перм'єр-міністра Ріші Сунака (риторичний аспект). URL:<http://eprints.zu.edu.ua/36968/1/%D0%9C%D0%BE%D1%81%D1%96%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F.pdf>

УДК 349.42

НОВАК Є.О., студент

Науковий керівник – **НОВАК Т.С.**, канд. юрид. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БІОЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ

В роботі досліджено сучасний стан правового регулювання сфери біоенергетики в Україні. Проаналізовано перспективи розвитку цієї сфери з урахуванням світового досвіду у тому числі у період повоєнного відновлення України.

Ключові слова: альтернативні джерела енергії, біомаса, біоенергетика, правове регулювання.

Today, our country is facing a very large number of threats. One of them is the problem of energy security and energy independence. In the current environment, the need to find alternative energy sources to replace traditional, exhaustible resources is becoming increasingly relevant. Given the current level of development of engineering and technology, the most common areas of alternative energy are the generation of energy from solar, wind and biomass. Each of them has its own advantages and disadvantages. If we choose among these energy resources through the prism of their feasibility in a particular sector of economic activity, then biomass has significant potential for agriculture. In turn, the process of developing alternative energy in general and bioenergy in particular should be based on the relevant legal norms enshrined in regulations. Therefore, it is important to study the prospects of legal regulation of bioenergy in Ukraine. This is the purpose of this paper.

Global experience shows that the agricultural sector, by producing energy from biomass, can meet both its own energy needs and those of the economy as a whole. Currently, about 64% of the world's bioethanol is produced from corn, and about 77% of the world's biodiesel production is based on the use of vegetable oils (37% of rapeseed oil, 27% of soybean oil, and 9% of palm oil) or used oils (21%). In Ukraine, these crops make up the bulk of Ukraine's agricultural exports (cereals - 48 %, oilseeds - 23 %) [1, p. 75].

European countries assign a significant role to biomass in the process of building a green economy. In August 2023, the UK Department of Energy and Climate Change adopted the Biomass Strategy. This document sets out short-term (this decade), medium-term (until 2035) and long-term objectives (until 2050) within which the Government will support the use of sustainable biomass through a range of incentives and requirements in the electricity, heat and transport sectors. The strategy declares a long-term priority in the use of biomass that generates negative emissions (e.g., by using CO₂ capture and storage technology) [2]. Another strategic document of the European Union is the REPowerEU Plan for the Rapid Reduction of Dependence on Russian Fossil Fuels and the Rapid Promotion of the Green Transition [3]. It establishes that bioenergy will continue to play an important role, accounting for 60% of the total renewable energy in the EU. It is an affordable and stable source of energy. Prioritising the use of unprocessed biomass waste and agricultural waste will ensure sustainable energy production, which will contribute to the achievement of REPowerEU goals.

Ukraine's Energy Strategy for the period up to 2035 "Security, Energy Efficiency, Competitiveness" planned to increase the amount of biomass, biofuels and waste in the structure of total primary energy supply from 1.5 million tonnes of oil equivalent in 2010 to 11 million tonnes of oil equivalent in 2035. In percentage terms, from 2.3% in 2015 to 11.5% in 2035 [4]. This trend has been maintained in the current Energy Strategy of Ukraine until 2050 [5].

To achieve these goals, a number of regulations were adopted. In particular, in terms of regulating the development of the biomethane market. This is the Law of Ukraine "On

Amendments to Certain Laws of Ukraine on the Development of Biomethane Production" of 21.10.2021 No. 1820-IX, which establishes the legal framework for the development of the biomethane market in Ukraine and its export through the use of a biomethane register. The latter was approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Procedure for the Functioning of the Biomethane Register" dated 22.07.2022 No. 823. Also, on 9.07.2023, the Law of Ukraine "On Waste Management" dated 20.06.2022 No. 2320-IX came into force, which should facilitate the production of biomass from organic household waste through the introduction of a separate collection and recycling system.

The development of bioenergy is also a major focus of Ukraine's recovery plans. The Draft Recovery Plan of Ukraine presented by the New Agrarian Policy Working Group includes the Bioenergy Independence project, which envisages achieving partial energy independence, developing industrial biogas production, building 333 complexes for processing organic waste and silage into biogas, and providing the market with 2 billion cubic metres of domestically produced gas [6].

Similar provisions are contained in the Draft Recovery Plan for Ukraine presented by the Energy Security Working Group. USD 4.2 billion is allocated to finance capital expenditures under the project "Development of biofuel production (bioethanol, biodiesel, biomethane, biomass) from agricultural products, residues and waste" [7].

Thus, the legal framework for bioenergy development is being formed in Ukraine. Promising areas that require appropriate legal regulation may include: growing energy crops; using crop waste for bioenergy production; using sugar beet for the production of various types of biofuels; and increasing the number of biogas plants for processing livestock waste into biogas.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калетнік Г. М., Пришляк Н. В. Розвиток галузі біопалива як детермінанта сталого розвитку України. Економіка АПК. 2021. № 2. С. 71–81.
2. Biomassstrategy. Department for Energy Security and Net Zero. 2023. URL: <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/64dc8d3960d123000d32c602/biomass-strategy-2023.pdf>
3. REPowerEUPlan: CommunicationfromtheCommissiontotheEuropeanParliament, theCouncil, theEuropeanEconomicandSocialCommitteeandtheCommitteeoftheRegions. 18.05.2022. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483>
4. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року "Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність": розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.08.2017 р. № 605-р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#n2>
5. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.04.2023 р. № 373-р. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#n6>
6. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Нова аграрна політика». 2022. 23 с. URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/new-agrarian-policy.pdf>
7. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Енергетична безпека». 2022. 164 с. URL:<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/energy-security.pdf>

УДК 338.43

ПАЛАМАРЕЦЬ В.В., студент

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Сільське господарство є ключовою галуззю економіки багатьох країн. Управління сільськогосподарськими підприємствами впливає на виробництво продуктів харчування, забезпечення робочих місць та економічний розвиток.

Ключові слова: управління сільськогосподарськими підприємствами, принципи управління, фінансовий менеджмент, планування діяльності підприємства.

Сільськогосподарське підприємство – це заснований на державній власності самостійний статутний суб'єкт господарювання, який має статус юридичної особи

публічного права і здійснює виробничу та підприємницьку діяльність з метою одержання відповідного прибутку [1].

Слід почати з того, що організаційна структура сільськогосподарських підприємств складається з детального огляду структури та функціональних підрозділів підприємств, включаючи керівництво, виробничі підрозділи, фінансовий відділ.

Процес управління сільськогосподарськими підприємствами спонукає керівників усіх рівнів обов'язково брати до уваги специфіку галузі сільського господарства, котра окреслює ключові особливості діяльності та розвитку таких підприємств.

Т.І. Дьолог до таких особливостей відносить наступні:

1. Взаємозв'язок сільськогосподарського виробництва із природою і середовищем існування людей.

2. Стратегічна необхідність сільськогосподарської галузі, адже вона безпосередньо пов'язана із продовольчою безпекою держави.

3. Наявність ризику пов'язаного із природно-кліматичними факторами, значної конкуренції в межах даної галузі, а також повільної швидкості грошового обігу.

4. Відсутність еластичності зв'язку між цінами на продукцію сільського господарства та попитом.

5. Наявність певних технологічних особливостей здійснення сільськогосподарського виробництва [3].

Актуальність цієї теми полягає в наступних аспектах:

1. Економічна вагомість управління сільськогосподарськими підприємствами впливає на виробництво продуктів харчування, забезпечує робочі місця та розвиток економіки;

2. Соціальна відповідальність сільськогосподарські підприємства забезпечують продуктами харчування місцевих жителів цим самим покращують якість їхнього життя;

3. Екологічна важливість сільське господарство має прями вплив на навколишнє середовище, відповідне управління може зменшити негативний вплив на ґрунти та воду;

4. Інновації та ефективність впровадження нових технологій та методів управління може покращити продуктивність сільськогосподарських підприємств;

5. Планування діяльності підприємства [4].

Принципи ефективного управління:

1. Прозорість: Забезпечення доступу до інформації та відкритості в управлінні.

2. Ефективність: Використання ресурсів (фінансових, людських, матеріальних) максимально ефективно.

3. Відповідальність: Чітка розподілення обов'язків та відповідальності між керівниками та співробітниками.

4. Інноваційність: Впровадження нових методів та технологій для покращення результативності.

Важливе значення для визначення правосуб'єктності державного сільськогосподарського підприємства має його статут [1]. Статут затверджується власником майна суб'єкта господарювання чи його представниками. У статуті містяться відомості про найменування й місце знаходження підприємства, мету й предмет його діяльності, розмір і порядок утворення статутного та інших фондів, порядок розподілу прибутків і збитків, про органи управління та контролю, їх компетенцію, про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання, а також про інші особливості організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством [4].

Головним аспектом управління сільськогосподарським підприємством є ведення фінансового менеджменту та контролю, а саме:

1. Бюджетування: планування та контроль фінансових ресурсів.

2. Аналіз фінансових показників: визначення ефективності використання коштів.

3. Внутрішній контроль: забезпечення дотримання фінансових процедур та політик.

Планування діяльності підприємства є найважливішою функцією управління. Планування є, власне, процесом визначення цілей, що їх підприємство передбачає досягти за певний період, а також способів їх досягнення. Планування об'єднує структурні підрозділи підприємства, спільною метою, надає всім процесам однонаправленості і скоординованості, що дає змогу найбільш повно й ефективно використовувати наявні ресурси, комплексно, якісно та своєчасно вирішувати різноманітні завдання управління

[2].

Отже, можна зробити висновок, що управління сільськогосподарськими підприємствами є ключовим аспектом розвитку аграрного сектору. Враховуючи економічну вагомість, соціальну відповідальність та екологічний вплив, ефективне управління є необхідним для забезпечення сталого розвитку. Правове регулювання, та соціальна відповідальність є ключовими аспектами управління, які варто досліджувати та вдосконалювати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України поточна редакція від 08.03.2024, документ 436-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
2. Петрига О.М., Яворська Т.І. Економіка аграрного підприємства: навч. посібник. 2016. URL:<http://elar.tsatu.edu.ua/>.
3. Наукова періодика України / за ред. Т.І. Дьолог. Формування ринкових відносин в Україні. 2011. № 8. URL:<http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
4. Юридичний портал № 1. URL:meگو.info.

УДК 349.42

ПРИДАТЧЕНКО М.Ю., студентка

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ

Сільськогосподарські кооперативи відіграють важливу роль у розвитку сільського господарства, сприяючи підвищенню ефективності виробництва та покращенню життєвого рівня сільського населення. Правове регулювання їх діяльності є ключовим аспектом забезпечення стабільності та розвитку аграрного сектору. Основна мета правового регулювання полягає в забезпеченні чіткості та стабільності у взаємодії між різними суб'єктами сільського господарства, сприяючи їхньому розвитку та підтримці. Крім того, воно також має захищати інтереси всіх учасників ринку та забезпечувати створення сприятливих умов для конкурентоспроможності сільськогосподарського сектору на міжнародному ринку.

Ключові слова: правове регулювання, кооперативна діяльність, господарська діяльність.

Згідно ЗУ «Про сільськогосподарську кооперацію» статті 1, сільськогосподарський кооператив - юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції і добровільно об'єдналися на основі членства та на засадах самоврядування для провадження спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб [1]. Сільськогосподарська кооперація – система кооперативних сільськогосподарських товариств і спілок, створених на добровільних засадах із метою організації виробництв, заготівель, переробки та збуту продукції. Першою формою С.-г. к. були хліборобські артілі, засновані в 1890-х рр. (див. М. В. Левитський). Діяли також сільськогосподарські громади, які об'єднували безпосередніх виробників, але займалися просвітницькою та агрокультурною роботою на селі: сприяли заснуванню кооперативних товариств, агрономією, матеріальним постачанням[5]. Термін "кооперування" передуює терміну "кооперація" і "кооператив", оскільки означає процес залучення до кооперативів фізичних і юридичних осіб за їх інтересами, або налагодженню стійких виробничих зв'язків між суб'єктами підприємницької діяльності чи мобілізації різних ресурсів для виконання спільного проекту тощо. Визначення "кооперація і кооператив", навпаки, передбачає завершену дію процесу, тобто народження нової форми зв'язків чи організаційних структур [2, ст. 10].

Сільськогосподарські кооперативи є спільними об'єднаннями сільських жителів або фермерів, які спільно здійснюють виробничу, фінансову та комерційну діяльність. Правове регулювання цих організацій визначає їх правовий статус, порядок реєстрації, внутрішній лад, а також фінансові та податкові питання.

Наявність аграрних кооперативів є основою стабільного розвитку сільської місцевості. Завдяки їм виробники можуть вийти на більший ринок, щоб продавати свої товари та купувати сировину за нижчими цінами. Це підвищує конкурентоспроможність малих та середніх господарств, а відповідно й сприяє економічному розвитку регіону та зростанню добробуту сільського населення [3]. На шляху до подальшого розвитку сільськогосподарських кооперативів важливо забезпечити стабільне та прозоре правове середовище, яке сприятиме їхній конкурентоспроможності та впровадженню інноваційних підходів.

У порівнянні з індивідуальними фермерами члени кооперативу краще захищені від економічних ризиків. Вони виробляють товари та надають різні послуги, будучи одночасно і власниками, і користувачами. Це сприяє стабільному прибутку. Крім того, такі об'єднання можуть збільшити прибуток, продаючи продукцію самостійно, не вдаючись до допомоги посередників. Також, завдяки спільному капіталу, учасникам сільськогосподарських кооперативів легше впроваджувати технології точного землеробства, що підвищує продуктивність полів, скорочує витрати та зменшує збитки навколишньому середовищу. Таким чином, в основі аграрних об'єднань лежить ідея самоокупності. Захищаючи спільні інтереси, їхні члени допомагають один одному у виробництві та реалізації товарів та поділяють ризики між собою [4].

Отже, правове регулювання сільськогосподарських кооперативів є важливим інструментом для забезпечення стабільності та розвитку аграрного сектору. Воно визначає умови їхньої діяльності, захищає права учасників та стимулює їхній розвиток. Дотримання відповідних норм та стандартів сприяє створенню сприятливого середовища для інвестицій та інновацій у сільському господарстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України, ст. 1. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>
2. Розвиток кооперативних відносин в аграрному секторі України, ст. 10. URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/19222/1/%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9E%D0%9A%20%D0%9A%D0%9E%D0%9E%D0%9F%D0%95%D0%A0%D0%90%D0%A2%D0%98%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%A5%20%D0%92%D0%86%D0%94%D0%9D%D0%9E%D0%A1%D0%98%D0%9D.pdf>
3. Сільськогосподарські кооперативи: види, плюси, мінуси. URL:<https://eos.com/uk/blog/silskohospodarski-kooperatyvy/>
4. Сільськогосподарські кооперативи: види, плюси, мінуси. URL:<https://eos.com/uk/blog/silskohospodarski-kooperatyvy/>
5. Сільськогосподарська кооперація. URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%96%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F

УДК: 349.42

СЕРГЄЄВ О.В., студент

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Розглянуто роль інноваційних технологій у сільському господарстві, яка є ключовим галуззю економіки. Зазначено, що високий аграрний потенціал України та її статус аграрного гіганта у світі роблять інновації в цій галузі особливо важливими. Розглянуті різноманітні інноваційні технології і проаналізовано, що ці технології допомагають оптимізувати виробничі процеси, забезпечуючи більшу ефективність сільського господарства в Україні

Ключові слова: інноваційні технології, аграрна сфера, сільське господарство, моніторинг, ефективність виробництва.

Інноваційні технології в аграрній сфері представляють собою сукупність передових наукових та технічних рішень, спрямованих на трансформацію сільського господарства шляхом застосування методів, інструментів і підходів. Ці технології охоплюють широкий спектр, включаючи в себе використання сучасних сільськогосподарських машин та обладнання, впровадження цифрових технологій для моніторингу тощо. [2].

Варто розпочати з того, що Україна, відома своїм значним аграрним потенціалом, є одним з провідних аграрних гігантів у світі. Сільське господарство є ключовою галуззю економіки України, які забезпечують значну частину валового внутрішнього продукту та зайнятості населення. У цьому контексті інноваційні технології в аграрній сфері набувають особливого значення.

Інноваційність у сільському господарстві України не стоїть на місці. Навпаки, вона постійно розвивається та вдосконалюється, що сприяє подальшому зростанню ефективності та конкурентоспроможності галузі. Завдяки впровадженню передових технологій вирощування, обробки та зберігання сільськогосподарської продукції Україна може не лише збільшувати обсяги виробництва, але й підвищувати його якість та диверсифікувати асортимент продукції для задоволення потреб як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках [3].

З огляду на вищезазначене, слід розглянути найбільш ефективні та сучасні технології в сільському господарстві:

- ГІС технології в сільському господарстві: ГІС дозволяють аналізувати та обробляти просторові дані, такі як інформація про ґрунти, кліматичні умови, рельєф, тощо. Це дає можливість здійснювати точне мапування поля, оптимізувати розташування посівів та внесення добрив і засобів захисту рослин.

- GPS сільське господарство: системи глобального позиціонування дозволяють сільським господарям точно визначати своє місцезнаходження на полі, використовуючи супутниковий сигнал. Це допомагає виробникам проводити різноманітні роботи, такі як посів, полив, внесення добрив і засобів захисту рослин, з високою точністю та ефективністю.

- Інформаційні технології для сільського господарства та онлайн-дані: надають сільським господарям доступ до цінної інформації про ґрунти, врожайність та інші аспекти виробництва. Це допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень щодо внесення ресурсів, планування вирощування культур та моніторингу стану посівів, що підвищує ефективність та врожайність [1].

- Точність руху техніки: система паралельного водіння дозволяє автоматично керувати рухом сільськогосподарської техніки з використанням GPS-координат. Це забезпечує точне розташування та рух техніки на полі, уникнення перекриття та пропускання зон, що зменшує перекоси в роботі та підвищує ефективність.

- Супутникові технології: дозволяють точно визначати місцезнаходження на полі, що полегшує мапування, навігацію та планування виробничих процесів. Вони використовуються для зонування полів, моніторингу здоров'я рослин, прогнозування урожаю та ефективного внесення ресурсів, що дозволяє підвищити продуктивність, ефективність та стійкість сільського господарства [4].

Отже, інноваційні технології в аграрній сфері України відіграють важливу роль у розвитку сільського господарства. Впровадження вищезазначених інноваційних технологій дозволяє підвищити ефективність виробництва, збільшити якість та кількість врожаю, а також зробити галузь більш стійкою до внутрішніх та зовнішніх викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Eos Data Analytics. Сучасні Технології В Сільському Господарстві. URL:<https://eos.com/uk/blog/suchasni-tehnolohii-v-silskomu-hospodarstvi/>
2. Mind. 10 найкращих тенденцій, технологій та інновацій у сільському господарстві за 2022 рік. URL:<https://mind.ua/publications/20250592-10-najkrashchih-tendencij-tehnologij-ta-innovacij-u-silskomu-gospodarstvi-za-2022-rik>
3. Голос України. Науковці: ми справді велика аграрна держава. URL:<http://www.golos.com.ua/article/346504>
4. Ласло О.О., Маренич М.М. Інноваційні технології в аграрному виробництві, 2013 р. 1 с. URL:<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/visnyk/2013/01/31.pdf>

СЛОБОДЯНЮК В.С., студентка
Науковий керівник – **МАЛИШКО І.В.**, ст. викладач
Білоцерківський національний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ЗМІНИ (ДОПОВНЕННЯ) ДО ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ВИПЛАТУ ПЕНСІЙ У ЗВ'ЯЗКУ З ВТРАТОЮ ГОДУВАЛЬНИКА В СОЛІДАРНІЙ СИСТЕМІ

Робота актуалізує питання обмеженості кола осіб, що можуть отримати пенсію у зв'язку з втратою годувальника. Представлені категорії осіб, які б могли отримати дану виплату. А також запропоновані можливі вимоги до осіб, щоб отримати виплату.

Ключові слова: пенсія у зв'язку з втратою годувальника, непрацездатні члени сім'ї, особи, що проживають однією сім'єю, наречені, без реєстрації шлюбу.

Ще до початку повномасштабного вторгнення в Україну значна кількість осіб подавали документи на отримання пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Але частині з них було відмовлено, оскільки дана пенсія призначається непрацездатним членам сім'ї загиблого, які були на його утриманні, батьки та дружина (чоловік) померлого.

Відповідно до частини другої ст. 36 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» непрацездатними членами сім'ї вважаються:

1) чоловік (дружина), батько, мати, якщо вони є особами з інвалідністю або досягли віку 65 років, або пенсійного віку;

2) діти (у тому числі діти, які народилися до спливу 10 місяців з дня смерті годувальника) померлого годувальника, які не досягли 18 років або старші цього віку, якщо вони стали особами з інвалідністю до досягнення 18 років. Діти, які навчаються за денною формою навчання у загальноосвітніх навчальних закладах - до закінчення такими дітьми навчальних закладів, але не довше ніж до досягнення ними 23 років, та діти-сироти - до досягнення ними 23 років незалежно від того, навчаються вони чи ні;

3) чоловік (дружина), а в разі їх відсутності - один з батьків або брат чи сестра, дідусь чи бабуся померлого годувальника незалежно від віку і працездатності, якщо він (вона) не працюють і зайняті доглядом за дитиною (дітьми) померлого годувальника до досягнення нею (ними) 8 років [1].

Як видно з вищенаведеного, в законодавстві не вказано, що таку допомогу може отримати особа, що проживала однією сім'єю без реєстрації шлюбу з померлим та мала від нього дітей або один з наречених, якщо інший загинув до реєстрації шлюбу.

Обмеження законодавством кола осіб, що можуть отримати пенсію до сім'ї померлого, не є справедливим по відношенню до осіб, які не встигли зареєструвати шлюб або з важливих особистих чи релігійних причин не зареєстрували шлюб, але досить довго проживають однією сім'єю та можуть мати дітей.

На мою думку актуальним буде внесення змін та доповнень до Розділу V Пенсія у зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», які б включали умови, за яких особи, які проживають однією сім'єю та подружжя мали право на таку виплату.

Ряд умови, які б можна використати при внесенні змін чи доповнень до чинного законодавства:

1. надання доказів проживання однією сім'єю без реєстрації шлюбу 5 та більше років;

2. наявність у осіб, що проживали однією сім'єю без реєстрації шлюбу спільних дітей;

3. причина не укладення шлюбу особами, що проживали однією сім'єю без реєстрації шлюбу;

4. докази подання заяви про реєстрації шлюбу (для наречених).

Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», а саме Розділ V Пенсія у зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі не діє в інтересах всього населення України, тому потребує змін, аби особи, які потребують допомоги,

могли отримати її законним шляхом.

СПИСОК ВКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. Дата оновлення: 01.01.2024. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#top> (дата звернення: 03.04.2024).

2. Умови призначення пенсії URL:<https://www.pfu.gov.ua/1415-umovi-priznachennya-pensij-v-razi-vtrat/> (дата звернення: 03.04.2024)

УДК 338.242

СМОРОДА П.О., студент

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківського національного аграрного університету

БРОНЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЯК ЗАПОРУКА ВИРОБНИЦТВА С/Г ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розкрито питання щодо умов та процедури бронювання військовозобов'язаних працівників критичної інфраструктури .

Ключові слова: бронювання, мобілізаційні завдання .

За словами другого Президента, Л.Д. Кучми, «Українська економіка розвалюється, країна стає сировинним придатком» [5].

Нажаль, з цим твердженням важко не погодитися, особливо під час повномасштабної війни із сусідньою державою.

Наша країна славиться своїми родючими ґрунтами, тому вирощування сільськогосподарських культур дає чи не найбільший ресурс для експорту і торгівлі. Це у свою чергу можна вважати «рятівним колом» для економіки держави.

Міністерство економіки України, цитуючи дані Міністерства сільського господарства США, зазначає, що у 2019–2020 рр. в рейтингу найбільших експортерів зернових Україна посіла 2 місце за обсягом поставок ячменю, 4 – кукурудзи, 5 – пшениці. Це в сукупності за обсягами експорту всіх зернових культур зробило нашу країну «срібним призером» – попереду лише США. Це тисячі тон зернових, які є сировиною для таких країн, як Індонезія, Іспанія, Нідерланди, Іран, Пакистан, Лівія, Туніс, Єгипет та інші країни Азії, Африки і Європи [4].

У зв'язку з цим, збереження кваліфікованих працівників на своїх робочих місцях є стратегічно важливим для підтримки економічного фронту в Україні.

Ст. 25 Закону «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» № 3543 від 21.10.1993 року встановлено, що бронюванню підлягають військовозобов'язані, які працюють в органах державної влади, інших державних органах, органах місцевого самоврядування та на підприємствах, в установах і організаціях, яким встановлено мобілізаційні завдання (замовлення), у разі, якщо це необхідно для забезпечення функціонування зазначених органів та виконання мобілізаційних завдань (замовлень). Це стосується зокрема і відповідних сфер управління та галузей агропромислового сектору національної економіки щодо задоволення потреб Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, національної економіки та забезпечення життєдіяльності населення в умовах особливого періоду [2].

Отже законодавцем чітко зазначено категорії фахівців, що за певних умов не повинні бути мобілізованими до Збройних сил України. Розглянемо далі, якими ж мають бути умови збереження працівників на критично важливих підприємствах.

В умовах правового режиму воєнного стану бронювання військовозобов'язаних за органами державної влади, іншими державними органами, а також підприємствами, установами, організаціями, які задовольняють потреби Збройних Сил, інших військових формувань, населення, здійснюється у порядку, визначеному постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 року № 194“ Деякі питання бронювання

військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану". Згідно вище вказаного нормативно-правового акту органи державної влади, інші державні органи подають Міністерству економіки погоджені Міністерством оборони пропозиції щодо бронювання військовозобов'язаних у відповідних галузях національної економіки, на підприємствах, в установах і організаціях в друкованій формі та/або в електронній формі з відповідним обґрунтуванням [3].

Після отримання відповідних пропозицій, Міністерство повинно розглянути їх, та впродовж одного робочого дня прийняти рішення стосовно даної справи. Копія документа із рішенням стосовно бронювання *надсилається* органам влади, що подавали пропозиції, а також Міністерству оборони.

Однак зазначена процедура має суттєві недоліки. Про це зазначає Цибульник Н. Ю., вказуючи, що українська нормативна база, яка регулює питання забезпечення національної безпеки та оборони, потребує усунення колізій і суттєвого уточнення категоріального апарату, зокрема, для покращення ефективності діяльності органів влади на місцях, повноцінного виконання вказаними суб'єктами своїх завдань у секторі безпеки й подальшого розширення переліку їхніх повноважень у цій сфері [1].

Крім того, через неповноцінне функціонування електронного кабінету запитів на бронювання військовозобов'язаних, аграрії позбавлені можливості вчасно забронювати своїх військовозобов'язаних працівників, що ставить під загрозу сталу систематичну діяльність суб'єктів господарювання аграрного сектору загалом. Тому Всеукраїнський Конгрес Фермерів, від імені всіх компаній-членів, пропонує за необхідне прийняти системне рішення щодо продовження строку дії відстрочки від мобілізації, яке має два альтернативні варіанти:

- одноразово продовжити для працівників аграрного сектору термін дії бронювання до скасування правового режиму воєнного стану на території України, або до моменту звільнення працівника з сільськогосподарського підприємства;
- налагодити функціонування електронного кабінету запитів на бронювання військовозобов'язаних, який наразі не працює [6].

У підсумку хотілося б сказати те, що за умови ведення війни сьогодення кожен висококваліфікований спеціаліст повинен залишатися на своєму місці, задля ефективнішої консолідації бойового та економічного фронту, що є не менш важливим. Особливої уваги на мій погляд заслуговує саме аграрна сфера, як рекордсмен з експорту продукції в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Заїка Д. І. Працівник ІТ-сфери як суб'єкт трудового права : дис. ... д-ра філософії : 081. Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, М-во освіти і науки України ; наук. кер. О. Г. Серета. Харків, 2023. 223 с.
2. Бездушна Ю.С., Морозова А.М., Попко Є.Ю. Державна підтримка агробізнесу в умовах війни: посібник-практикум. К.: ННЦ «ІАЕ», 2022. 36 с. URL:https://magazine.faaf.org.ua/images/stories/book/fulltextbooks/derzh_pidt_vijnny_2022.pdf;
3. Асоціація жінок-юристок України «ЮРФЕМ», 2022. URL:<https://jurfem.com.ua/bronuвання-viyskovozobov'yazanych-ahraryiv/>;
4. Всеукраїнське професійне юридичне видання «Юридична газета Online», 2022. URL:<https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/agrarni-vidnosini-pid-chas-viyini-yak-derzhava-dopomagae-agrariyam-z-regioniv-shcho-postrazhdali-vid-.html>;
5. Інформаційне агентство «Волинські новини», 2017. URL:<https://www.volynnews.com/news/society/ukrayina-staye-syrovunnum-prydatkom-kuchma/>;
6. Всеукраїнський Конгрес Фермерів, 2023. URL:<https://farmers.org.ua/viyina-i-positvna-ahraryi-zvernulysh-do-ministerstva-shchodo-broniuvannia-pratsivnykiv/>.

СТАРІКОВА С.О., студентка

Науковий керівник – СИМАКОВА С.І., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ГАРМОНІЗАЦІЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ ДО МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Обрана тема дозволяє розглянути різні аспекти кримінально-процесуального права України, такі як захист прав та свобод осіб, ефективність слідства, впровадження нових технологій у кримінальному процесі, а також аналіз гармонізації законодавства з міжнародними стандартами, що має важливе значення для сприяння правам громадян та розвитку правової системи України.

Ключові слова: Кримінально-процесуальне право, справа, закон, правопорушення, гармонізація, правова система, розслідування, стандарти.

Метою сучасного розвитку суспільства є утвердження прав людини, забезпечення гідних умов її життя, честі і гідності, прав і свобод. Ідеї гуманізму, утвердження загальнолюдських цінностей є пріоритетним напрямком діяльності найбільш розвинутих країн світу, які називають себе демократичними і правовими [6]. На перше місце в сучасному суспільстві постає створення сприятливих умов для життя і всебічного розвитку кожного громадянина, які б цілком відповідали міжнародним стандартам і загально визнаним у провідних країнах світу уявленням про ставлення до людини як до найвищої соціальної цінності. Нині все більше країн, у тому числі й Україна, заявляють про прагнення побудувати правову, демократичну державу, одним з основних принципів якої повинно стати безперечне дотримання прав і свобод людини. Питання гармонізації національного законодавства з міжнародним правом не нове для нашої країни. Ще до проголошення незалежності Україна як одна з державзасновниць та активний учасник Організації Об'єднаних Націй стала стороною понад 150 багатосторонніх договорів (конвенцій), укладених у рамках цієї організації. Проте особливої актуальності це питання набуло останнім часом, коли значно розширилися міжнародні зв'язки, а й діяльність України на світовій арені.

Одним із напрямків становлення європейською країною для України є актуалізація кримінально-процесуального законодавства до стандартів країн заходу та Євросоюзу. Одним із основних питань вдосконалення кримінального процесу є корупція та вплив політичних сил на хід провадження. З такою проблемою найчастіше стикаються ті кримінальні провадження, які мають великий резонанс, та які були б вигідні певним суб'єктам політичної діяльності за для використання їх у власних цілях.

Під цими цілями розуміється: використання ситуації на свою користь шляхом комунікації з засобами масової інформації та можливе розповсюдження неправдивих свідчень що, безпосередньо, стосуються ходу кримінального провадження. Також, це може включати підкуп правоохоронних органів, органів слідства та прокуратури. З цього виникає висока недовіра до вищесказаних установ. Для вирішення цієї проблеми необхідно встановити тісний зв'язок з громадськістю, який би викликав довіру у суспільства. Зробити процес максимально відкритим, окрім випадків передбачених ст. 27 Кримінально процесуального кодексу України [1]. Прикладом високої довіри до правоохоронних органів є Швеція.

За даними SOM Institute у 2017 році баланс довіри, тобто різниця між тими, хто довіряє і не довіряє, поліції в Швеції становив +41 [2]. Це значно вище, ніж баланс довіри до багатьох інших інститутів у цій країні. Наприклад, для королівської сім'ї показник становить +19, армії - +20, а для преси, церкви і уряду – від +5 до +7.

Для порівняння, за даними центру Разумкова [3], баланс довіри української поліції негативний і становить -14. Секрет шведських правоохоронців у тому, що їхнє головне завдання — не розкривати, а запобігати злочинам. Крім того, вони вміють виправляти помилки і спілкуватися з населенням і журналістами. У підсумку, за даними глави прес-

служби поліції Стокгольма Варга Гілландера, 70 % містян говорить, що розуміє дії поліції [4].

Також, одним із важливих питань є впровадження сучасних технологій у кримінальний процес, за для скорішого розкриття справи. Розвиток сучасних технологій не стоїть на місці, так само як і злочинці вигадують нові способи вчинення кримінальних правопорушень. За для мінімізації ризиків провалу впровадження цієї практики, можна скористатися досвідом іноземних країн. До прикладу, у США, Федеральне бюро розслідувань (FBI) використовує різноманітні технології, такі як аналіз великих даних, штучний інтелект і кіберспеціалістів, для розслідування кримінальних справ. Наприклад, їх програма "FBI Next Generation Identification" використовує біометричні дані для ідентифікації злочинців.

Поліція Великої Британії використовує системи відеоспостереження в містах, а також аналізи даних для виявлення злочинності та розслідування кримінальних випадків. Також вони використовують нові технології для аналізу цифрових слідів і електронних доказів. Китай активно використовує системи штучного інтелекту для відслідковування злочинців через масові камери відеоспостереження, розпізнавання облич та інших біометричних даних. Також вони розвивають системи прогнозування злочинності на основі аналізу великих даних. Ізраїль відомий своїми технологічними розробками в області безпеки. Вони використовують дрони та різноманітні сенсорні системи для нагляду за кордонами та виявлення злочинів. Сінгапур використовує різноманітні технології для забезпечення громадської безпеки, включаючи відеоспостереження, системи розпізнавання номерних знаків та аналіз великих даних для виявлення та передбачення злочинів. Але такий підхід породжує питання порушення приватності особистого життя кожної особи. Ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України, ст. 34 Конституції України [5].

Отже, можна дійти висновку що ці проблеми вимагають системної роботи та координації різних сфер управління, за для створення прозорої, ефективної та стабільної системи кримінального процесу в Україні, який відповідає європейським стандартам та сприятливому сталому розвитку країни для подальшої успішної інтеграції кримінально-процесуального законодавства України до стандартів ЄС та країн заходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінально-процесуальний кодекс України ст. 27. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
2. Сайт SOMInstitute. URL:<https://www.gu.se/en/som-institute>.
3. Сайт Центру Разумкова. URL:https://razumkov.org.ua/uploads/socio/2018_06_press_release_ua.pdf.
4. Інтернет джерело. URL:<https://nv.ua/ukr/project/yak-shvedska-policiya-zavoyovuvala-doviru-gromadyan-50006709.html>.
5. Конституція України ст. 32. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Матеріали Міжнародного науково-практичного симпозиуму 18–19 листопада 2016 року.. URL:<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/11920/1/%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%20%D0%92.%20%D0%9D%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D1%80%D0%BA%D0%B8%20%D1%81%D1%82.%20151%20%D0%9A%D0%9A%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20%D1%83%20%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%84%D0%A1%D0%9F%D0%9B.PDF#page=250>.

УДК 338.434

ТРОПОТЯГА К.Ю., студентка

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Ключові слова: державна підтримка, методи, форми та напрями, законодавчі засади, сільське

господарство , міжнародне співробітництво

Державна підтримка сільськогосподарських виробників є важливим фактором розвитку аграрного сектору України. Її метою є стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на світовому ринку, забезпечення продовольчої безпеки країни [1].

Основні законодавчі акти в цій сфері включають в себе Закон України "Про державну підтримку сільського господарства України", Бюджетний кодекс України та Податковий кодекс України, які визначають порядок виділення коштів з державного бюджету та надають положення щодо податкових пільг для сільськогосподарських підприємств. Закон України "Про фермерське господарство" регулює особливості державної підтримки фермерських господарств. Крім того, існують інші закони та нормативно-правові акти, що регулюють питання державної підтримки сільського господарства [2].

Форми та методи державної підтримки включають у себе прямі дотації на одиницю продукції, відшкодування частини процентної ставки за кредитами, гранти на розвиток сільської інфраструктури та впровадження нових технологій, податкові пільги та державні програми з розвитку сільського господарства [3].

Додаткові методи державної підтримки можуть включати в себе спеціальні лізингові програми, які дозволяють сільськогосподарським підприємствам отримувати доступ до необхідного обладнання та машин без великих початкових витрат. Також, можуть бути запроваджені програми страхування врожаю та тваринництва, що допомагають зменшити ризики виробництва у випадку негативних природних явищ або захворювань.

Державна підтримка також може включати навчальні та консультаційні програми для фермерів щодо використання сучасних технологій та вдосконалення методів виробництва [4].

Для забезпечення ефективності державної підтримки важливо не лише надавати фінансову допомогу, але і розвивати систему моніторингу та оцінки результатів програм. Це дозволить вчасно виявляти проблеми та коригувати стратегії підтримки з метою досягнення максимального позитивного впливу на сільське господарство. Крім того, важливо забезпечити прозорість та відкритість у розподілі державних коштів, щоб уникнути корупції та забезпечити справедливий доступ до підтримки для всіх сільськогосподарських виробників [5].

Окрім внутрішньодержавної підтримки, важливо також розглядати можливості міжнародного співробітництва та отримання підтримки від міжнародних організацій та партнерів. Це може включати технічну допомогу, обмін досвідом та навчанням за кордоном, а також доступ до міжнародних ринків та інвестицій. Врахування світових трендів у сільському господарстві та використання міжнародних стандартів може позитивно вплинути на конкурентоспроможність українських сільськогосподарських товаровиробників.

Нарешті, важливо пам'ятати, що державна підтримка сільського господарства повинна бути збалансованою та стабільною, з урахуванням потреб різних секторів та регіонів країни. Розвиток сільськогосподарського сектору має велике значення не лише для економіки, але й для забезпечення соціальної стабільності та збереження екологічної рівноваги. Тому важливо продовжувати розвивати та удосконалювати механізми державної підтримки з метою стимулювання сталого розвитку сільського господарства в Україні [6].

Удосконалення державної підтримки також може включати сприяння розвитку сільського туризму та Агро туризму, що сприяє додатковому збуту сільськогосподарської продукції та розвитку сільських територій. Залучення фінансових ресурсів для інфраструктурних проектів у цій галузі може позитивно вплинути на розвиток сільського господарства та підвищити життєвий рівень місцевого населення.

Крім того, створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва у сільській місцевості може бути ефективним інструментом державної підтримки. Підтримка малих сільських бізнесів, таких як сімейні ферми та малий агробізнес, сприяє розвитку місцевої економіки та створює нові робочі місця, сприяючи зменшенню рівня безробіття та міграції населення до міст.

Напрямки державної підтримки включають у себе підтримку розвитку тваринництва, рослинництва, сільської інфраструктури, фермерських господарств та наукових досліджень у сфері сільського господарства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Аграрна політика України: стан та перспективи розвитку / за ред. М.І. Жулинського. К.: НААН України, 2022. 320 с.

Державна програма розвитку аграрного сектору України на 2023-2027 роки: проект. К.: Міністерство аграрної політики та продовольства України, 2022. 70 с.

Досвід країн світу у державній підтримці аграрного сектору: аналітична доповідь / за ред. О.Я. Шпичака. К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2022. 150 с.

Підтримка аграрного сектору в Україні: виклики та можливості: збірник наукових праць / за ред. В.Я. Месель-Веселого. К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2023. 250 с.

Стратегія розвитку аграрного сектору України до 2030 року: проект. К.: Міністерство аграрної політики та продовольства України, 2022. 50 с.

Формування та реалізація державної аграрної політики в Україні: монографія / В.Я. Месель-Веселий. К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2022. 350 с.

УДК 316.776.23:008(470+571)(477)

ШЕВЧЕНКО Д.М., студентка

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК Л.М.**, канд. політ. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КУЛЬТУРА ЯК ЗБРОЯ У ПРОЦЕСІ ВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

Авторка з'ясує поняття масова культура, вказуючи на те, що нинішнє суспільство у переважній більшості є споживачем вказаного різновиду культури. У тезах доведено, що Росія активно використовує пропаганду у культурі.

Ключові слова: культура, масова культура, інформаційна війна, Росія, пропаганда.

У демократичних суспільствах культура відіграє важливу роль у збереженні історичної пам'яті. Шляхом мистецтва, літератури, музики та інших форм культурного вираження люди передають і відтворюють історію свого народу, зберігаючи та підтримуючи спогади про минуле. Культурні надбання стають спадщиною, яка допомагає наступним поколінням розуміти свої коріння та цінності, допомагає зберегти історичну пам'ять та правду. Проте, у тоталітарних суспільствах, таких як Росія, культура перетворюється на пропаганду війни та спотворення історичної справедливості. Більше того, у Російській Федерації культура несе ідеї імперськості та шовіністичний присмак.

У ХХ-ХХІ столітті з'явилося явище «масова культура». Як зазначає С. Русаков: «Масова культура пов'язана з масовим розповсюдженням технологій тиражування культурних текстів і згідно «теорії двох культур», що отримала розповсюдження у 60-ті роки ХХ століття – це культура низького художнього рівня, яка ґрунтується на стереотипах, міфологемах сприйняття, пов'язана з рекламним бізнесом, комерцією тощо». Таким чином, така культура включає елементи, які транслює мас-медіа: радіо, преса, кіно та телебачення. З появою масової культури зникла межа між містом і селом, оскільки до цього інформацію могли дізнатись окремі верстви населення. Чим більше з'явилося засобів розповсюдження інформації, тим стало легше пропагандистам нав'язати свої ідеї. Одним з найефективніших способів стало телебачення. Кожного дня люди дивляться телевізор і живуть в бульбашці, щиро вірячи, тому, що там транслюють телеканали. В соціальних мережах ми відстежуємо відомих співаків, художників, хореографів, письменників і т.д. Хтось має десять тисяч підписників, а деякі мільйони. Кожна людина споживає такий контент, який для неї є корисним або просто розважальним. Так, у культурного діяча з'являється власна аудиторія на яку він має вплив. Такий вплив може бути розповсюджений на велику кількість людей за кордоном, через що блогери в YouTube використовують субтитри на різних мовах, що є доволі потрібним. Вплив

відомих людей може бути як позитивним, так і негативним. Розглянемо деякі приклади. Молодь відстежує музикантів з країни-ворога. Можливо, людині і подобається стиль, голос цього співака, але не забуваємо те, що цей співак працює на музичний лейбл, який приносить не малий дохід бюджету ворога. Це, по-перше. По-друге, багато, хто з митців Росії допомагає ведення війни в Україні та може просувати російські наративи у себе на сторінці. Оскільки, підлітки легко підпадають під вплив свого кумира, то можуть змінювати свої погляди, що призводить до поганих наслідків. Це є однією з причин викоринення російської культури в Україні.

Готуючись до російсько-української війни, РФ активно використовувала методи пропаганди, апробовані під час підготовки до попередніх воєн. Найважливішими з них стали маніпулювання історією з метою творення власного історичного міфу; формування «символіки війни», покликаної «мобілізувати маси» на героїзоване насильство проти українців; дегуманізація ворога (тобто українців) шляхом невизнання права на розбудову незалежної держави, заперечення самодостатності української культури, ототожнення українських військовослужбовців і громадсько-політичних діячів із «нацистами». Російська пропаганда фактично легітимізує геноцид українців та знищення України як держави. Знаходячись поряд із Росією, українському суспільству варто пам'ятати: російська агресія проти українців впливає з глибин колективної пам'яті, проявляючись за кожної слушної нагоди. Те, що її породжує, здатне лише руйнувати, уподібнюватися чи копіювати, але не створювати нове.

Література і документальні фільми можуть працювати з обох сторін. Одна сторона – це хороший спосіб задокументувати хід подій та зрозуміти мотиви учасників, а інший просувати свій наратив під виглядом «правди».

Ще до анексії Криму пропагандисти хотіли довести, що півострів історична територія Росії. Про це говорили на телеканалах, переписували шкільні підручники. Тому російський народ у 2014 році сприйняв анексію, як історичну справедливість. Окрім цього вони сприймають себе «нацією-завойовниками» або імпералістами, що повинні примножувати території «сверхдержави».

Так, фільм «Крим» (2017, реж. О. Піманов) було знято на замовлення Міністерства Оборони РФ. Фільм є простою агітацією з нелогічним сценарієм та недостовірністю подій Майдану. Переглядати фільм примусили школярів, студентів та військовослужбовців. В. Цибулько наголошує, що «для Росії дуже важливим є телебачення, де росіянам весь час розказують хто є українці. Для українського суспільства телебачення не є важливим. Основні агенти впливу на формування позицій і думки в українському суспільстві сидять в Інтернеті» [4].

Влада Росії виділяє великі кошти з бюджету на пропагандистську культуру, яка буде вихвалити їх дії і політику, адже рф вважає інформацію серйозною зброєю у гібридній війні. Слушною є думка Мельник Л., що «Цілі росії в інформаційній війні є дестабілізація суспільства, провокація внутрішніх суперечностей та конфліктів, знищення національної єдності, а також дискредитація української влади та зміна ставлення міжнародного співтовариства до країни. Однак, Україна відповідає на ці загрози шляхом розвитку власних засобів інформаційної безпеки, моніторингу та аналізу дезінформаційних кампаній, підвищення медіаграмотності суспільства та активної взаємодії з міжнародними партнерами» [1, с. 222].

Отже, культура, а, зокрема, галузь культури як мистецтво є одним із потужних інструментів для поширення роспропаганди. Російська культура завжди була політикою, адже завжди виконувала функцію камуфляжу для просування наративів Російської Імперії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мельник Л. М. Особливості російсько-української інформаційної війни. Суспільство, наука, освіта: актуальні дослідження, теорія та практика: тези доповідей Всеукр. наук.-практ. конф. (БІЕУ Університету «Україна», 23-24 листопада 2023 р.). Біла Церква, 2023. С. 222–223.

2. Мельник Л. М., Грек І. М. Критичне мислення як засіб протистояння інформаційній війні. Trends and prospects for the development of modern education: collection of scientific papers of the X International Scientific and Practical Conference (Munich, November 20-22, 2023). Munich, Germany, 2023. P. 333–334.

3. Русаков С. Масова та популярна культура: спільне та відмінне. URL:<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14659/Rusakov.pdf?sequence=1>

4. Цибулько В. Російська людина вірить телевізору, українська читає все в Інтернеті. URL:<https://life.pravda.com.ua/society/2008/10/13/9090/>

УДК: 35.07/.08(477):005.2'06

ЩЕРБИНА О.Є., студентка

Науковий керівник – **МЕЛЬНИК В.О.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ З УРАХУВАННЯМ ЗАКОНОДАВЧОГО СЕРЕДОВИЩА

В Україні зелений сільський туризм має значний потенціал для розвитку. Зростаюча популярність сільського туризму робить цей вид туризму все більш затребуваним. Однак, для повноцінного розвитку зеленого туризму в Україні, окрім сприятливих природних умов, необхідна й відповідна законодавча база.

Ключові слова: сільський зелений туризм, законодавство.

Україна, як і багато інших країн, сприяє розвитку сільського зеленого туризму через прийняття ряду законодавчих актів та регулятивних механізмів. Проте, наявність відповідного законодавства ще не гарантує успішного розвитку галузі. Для досягнення повного потенціалу сільського туризму необхідно ретельно розглянути перспективи його розвитку з точки зору законодавства та ідентифікувати можливі труднощі, які можуть завадити цьому процесу.

Однією з перспектив розвитку сільського туризму з точки зору законодавства є створення сприятливого регулятивного середовища для розвитку галузі. Це може включати удосконалення законодавства щодо оподаткування, забезпечення підтримки фінансових та інфраструктурних ініціатив, а також створення спеціальних програм та стимулів для розвитку сільського туризму, а конкретно:

1. Підтримка та стимули: деякі країни мають спеціальне законодавство, яке стимулює розвиток сільського зеленого туризму через податкові пільги, фінансову підтримку, надання субсидій чи грантів для розвитку туристичної інфраструктури в сільській місцевості. Аналіз таких стимулів дозволяє оцінити, наскільки держава підтримує розвиток сільського туризму [1].

2. Земельне законодавство: однією з ключових сфер, які можуть бути врегульовані законодавством, є правила щодо використання земельних ділянок для сільського зеленого туризму. Це може включати обмеження на типи будівель, які можуть бути побудовані, та умови їх використання [2].

3. Охорона природи та середовища: законодавство може встановлювати правила та обмеження, що стосуються використання природних ресурсів, та забезпечення збереження екологічної рівноваги в сільських районах, які використовуються для туризму.

4. Будівництво та інфраструктура: законодавство може визначати правила щодо будівництва та реконструкції туристичних об'єктів, які розташовані в сільських районах. Це може включати вимоги до безпеки будівель та інфраструктури, а також зонування для збереження характеру сільського ландшафту [3].

5. Культурна спадщина та місцева ідентичність: деякі країни мають законодавство, яке захищає та просуває місцеву культурну спадщину через сільський зелений туризм. Це може включати захист історичних пам'яток, організацію фестивалів та подій, які просувають місцеву культуру та традиції.

6. Трудове законодавство: важливо також враховувати трудове законодавство, яке стосується робочих умов для працівників у сфері сільського туризму. Законодавство щодо робочого часу, оплати праці, охорони праці тощо має велике значення для створення сприятливих умов для розвитку цієї галузі.

Однак, існують і потенційні перешкоди для розвитку сільського туризму через законодавство. Наприклад:

1. Складні процедури отримання дозволів та ліцензій: потенційні сільські туристичні підприємства можуть стикатися з важкістю проходження процедур отримання необхідних дозволів і ліцензій від владних органів. Це може призвести до затримок у розвитку проектів та додаткових витрат [4].

2. Обмеження земельного використання: земельне законодавство може містити обмеження щодо використання сільських територій для комерційних цілей, що може ускладнити розвиток сільського туризму та побудову необхідної туристичної інфраструктури.

3. Податкове законодавство: податкові ставки та правила оподаткування для сільських туристичних підприємств можуть бути відмінними від тих, які діють для інших галузей туризму або господарської діяльності загалом, що може створити додаткові фінансові труднощі [5].

4. Відсутність спеціального законодавства: відсутність специфічного законодавства, яке спрямоване на регулювання сільського туризму, що може ускладнити забезпечення необхідного правового контексту для розвитку цієї галузі.

5. Неоднорідність регулювання на різних рівнях влади: відсутність узгодженості між законодавством на різних рівнях влади (локальному, регіональному, національному) може призвести до плутанини в правовому середовищі та ускладнити здійснення сільського туризму.

6. Неясність щодо прав та обов'язків: відсутність чіткого законодавства, яке регулює права та обов'язки туристів, господарств, які надають послуги, та місцевих спільнот, може викликати конфлікти та непорозуміння.

Для подолання цих перешкод важливо працювати над удосконаленням законодавства, спрямованого на підтримку розвитку сільського зеленого туризму. Це може включати спрощення процедур отримання дозволів, розробку механізмів фінансової підтримки для малих сільських підприємств у сфері туризму, а також створення спеціальних програм навчання та підтримки для місцевих жителів щодо розвитку туристичного бізнесу.

Отже, розвиток сільського туризму потребує комплексного підходу, включаючи розробку та вдосконалення відповідного законодавства, яке б сприяло сталому розвитку галузі, збереженню природних та культурних цінностей та підтримці місцевих спільнот.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордіян А.О. Міжнародний досвід зеленого туризму в Україні: проблеми та перспективи. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2014. Вип. 1.

2. Про сільський та сільський зелений туризм: проект Закону України від 4 квіт. 2021 р. № 5206. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/ЛІ04552А> (дата звернення 10.04.2024).

3. Горшкова Л.О. Розвиток сільського «зеленого» туризму як складової частини туристичного комплексу. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2020. № 1 (70). С. 116–117.

4. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: навч. посібник. Чернівці. 2003. 300 с.

5. Діденко А.В. Система оподаткування туристичного бізнесу в Україні. Економіка. Управління. Інновації. 2010. № 1 (3). С. 236–245.

КАТАЄВ Я.Д., студент

Науковий керівник – **ОБШОХ Н.М.**, канд. юрид. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ПРАВА НА ЗЕМЛЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

У даній публікації розглянуто правові аспекти державної реєстрації речових прав на земельні ділянки, що пов'язані зі змінами після запровадження воєнного стану. Проаналізовано положення законодавчих актів, які регулюють питання оренди земель та проведення державної реєстрації права оренди земельних ділянок. Визначено проблемні питання державної реєстрації у цій сфері.

Ключові слова: державна реєстрація речових прав, оренда землі, речові права, земельні ділянки.

Земля є одним із найважливіших природних ресурсів України. Її цінність та роль у житті суспільства та держави постійно зростають. Тому питання державної реєстрації права на землю є надзвичайно важливим. В умовах запровадження воєнного стану в Україні система державної реєстрації прав на землю зазнала суттєвих змін, які потребують вивчення й аналізу для ефективного та належного регулювання земельних відносин. У даній публікації ми розглянули окремі правові питання державної реєстрації права оренди земель, які є найбільш поширеними в земельно-правовій практиці.

Відповідно до ст. 79-1 Земельного кодексу України земельна ділянка може бути об'єктом цивільних прав виключно з моменту її формування та державної реєстрації права власності на неї [1]. Державна реєстрація прав на земельні ділянки – це юридичне засвідчення факту набуття фізичними та юридичними особами у власність або в користування земельної ділянки, що здійснюється за відповідною процедурою, передбаченою Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також згідно вимог Закону України «Про Державний земельний кадастр».

З травня 2022 року внесено деякі зміни до порядку державної реєстрації. Зокрема, відповідно до ч. 4 ст. 18 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» державна реєстрація прав на земельну ділянку проводиться виключно за наявності в Державному земельному кадастрі відомостей про зареєстровану земельну ділянку, а щодо створеного об'єкта нерухомого майна, розташованого на земельній ділянці, – виключно за наявності в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва відомостей про такий об'єкт.

Для проведення державної реєстрації права власності та інших речових прав на земельні ділянки, що здійснюється з відкриттям розділу в Державному реєстрі прав, державний реєстратор обов'язково використовує відомості з Державного земельного кадастру про наявність чи відсутність зареєстрованих речових прав щодо відповідної земельної ділянки до 1 січня 2013 року [2].

Що стосується питання про державну реєстрацію договорів оренди земельних ділянок сільськогосподарського призначення у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану» запроваджено спрощені правила. По-перше, вважаються поновленими на один рік без необхідності внесення відомостей про поновлення договору до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно договори оренди, суборенди, земельного сервітуту, термін дії яких закінчився після введення воєнного стану; по-друге, договір оренди земельної ділянки укладається лише в електронній формі, та засвідчується електронними підписами орендаря і орендодавця; по-третє, право оренди земельної ділянки, в тому числі нерозподілених та не витребуваних земельних часток (паїв) для ведення товарного сільськогосподарського виробництва на строк до одного року, не підлягає державній реєстрації [3].

Але слід зазначити, що в інших випадках договори оренди земель сільсько-

господарського призначення терміном оренди більше одного року та договори оренди земельних ділянок інших категорій земель підлягають державній реєстрації. Державна реєстрація договору оренди земельних ділянок із земель державної та комунальної власності здійснюється районною військовою адміністрацією в порядку, визначеному пунктом 10 вищезазначеного Закону. Право оренди земельної ділянки виникає з дня державної реєстрації договору оренди земельної ділянки.

Перехід права на оренду засвідчується договором, який повинен бути укладений у письмовій формі з дотриманням вимог Закону України «Про оренду землі» [4]. За загальними правилами перехід права оренди щодо земельних ділянок відбувається у разі смерті фізичної особи-орендаря або в результаті набуття права власності на об'єкт нерухомого майна чи об'єкт незавершеного будівництва, який розташований на земельній ділянці. Закон України «Про оренду землі» не дає однозначної відповіді щодо державної реєстрації переходу права оренди. Лише зазначається, що «договір про передачу права землекористування, а також зміни до нього, чи договір про розірвання такого договору підлягає державній реєстрації, що здійснюється військовою державною адміністрацією» (розділ X «Перехідні положення» Земельного кодексу України).

Якщо проаналізувати договір оренди з точки зору цивільного права, можна зробити висновок про те, що істотними умовами договору оренди є предмет договору, ціна і строки. Зміна сторони договору в порядку правонаступництва не призводить до припинення дії договору, адже право оренди може переходити як майнове право до спадкоємців. Тому одним із варіантів цього може бути внесення змін, за згодою сторін, до договору оренди земельної ділянки, що стосується зміни сторони договору, без проведення державної реєстрації.

Але у випадку, коли орендар набуває право власності на об'єкт нерухомого майна, що розташований на земельній ділянці, це призводить до зміни істотних умов, зокрема, предмета договору оренди. В цьому разі у зв'язку з переходом права власності на об'єкт нерухомого майна, договір оренди земельної ділянки припиняється і має бути проведена державна реєстрація припинення договору оренди земельної ділянки. І тільки після цього державним реєстратором чи нотаріусом може бути зареєстровано право власності на земельну ділянку разом із об'єктом нерухомого майна.

Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно» передбачено, що «у разі набуття права власності на житловий будинок, споруду, або об'єкт незавершеного будівництва з одночасним набуттям права власності на земельну ділянку, на якій вони розташовані, подається одна заява про державну реєстрацію прав на такі об'єкти незалежно від кількості документів, які посвідчують право власності на таке майно» (ч. 9 ст. 18 Закону) [2].

Висновки. В умовах воєнного стану запроваджено важливі зміни щодо проведення процедури державної реєстрації прав на земельні ділянки. На даний час право здійснювати державну реєстрацію договорів оренди щодо земель державної та комунальної власності передано військовим адміністраціям. Спрощено процедуру державної реєстрації права оренди земельних ділянок для постійних землекористувачів, суб'єктів сільськогосподарського виробництва, фермерських господарств. Однак, питання щодо проведення державної реєстрації земельних ділянок у випадку реєстрації права власності на об'єкти нерухомого майна та об'єкти незавершеного будівництва, розташованих на земельних ділянках, переданих в оренду, залишаються до кінця не врегульованими.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Земельний кодекс України: Закон України від 25 жовтня 2001 р. № 2768-III (в редакції від 26.01.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV (в редакції від 15.04.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>
4. Про оренду землі: Закон України від 6 жовтня 1998 р. (в редакції від 03.09.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>

БОРОДАНЬ Є.А., студент

Науковий керівник – **ТЕРЕЩУК М. М.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ ДУМКИ АРАБСЬКОГО СХОДУ У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ

Ця стаття досліджує політико-правові погляди і внесок відомих арабських філософів у середньовічному Арабському Сході, відомих своїми ідеями щодо розмежування релігійної та політичної влади, підтримки секулярної держави та прав людини.

Ключові слова: політико-правові погляди, релігійна влада, політична влада, середньовічний Арабський Схід.

Політико-правова думка середньовічного Арабського Сходу є складною і багатогранною, втілюючи в собі вплив ісламської релігії, традицій місцевих культур і вплив інших цивілізацій, з якими араби стикалися через торгівлю та війни.

Однією з головних особливостей політико-правової думки Арабського Сходу є вплив ісламського права, відомого як шаріат. Шаріат включає в себе не лише релігійні закони, але і правові принципи, що регулюють різні аспекти суспільного життя, включаючи права і обов'язки громадян, кримінальну відповідальність, сімейне право тощо. Шаріат став важливим елементом політичної та правової системи середньовічного Арабського Сходу.

У середньовіччі арабські землі були під владою ісламських каліфатів. Каліфат відіграв роль політичної і релігійної влади, втілюючи в собі концепцію об'єднання політичної і духовної влади. Ця концепція викликала розвиток теократичних ідеалів, де влада ісламського каліфата була визнана як влада, надана Богом.

В середньовіччі арабські мислителі активно обговорювали філософію та право. Такі філософи, як Аль-Фарабі, Авіценна та Аль-Газалі, розвивали ідеї про правосуддя, права людини та справедливість. Їхні праці внесли значний внесок у формування політико-правової думки Арабського Сходу.

Арабський Схід у середньовіччі був місцем, де зустрічалися різні культури, що призвело до культурного плюралізму. Це сприяло обміну ідеями і концепціями між різними культурами, що вплинуло на політико-правову думку регіону.

Окрім каліфатів, у середньовіччі арабські землі існували султанати та емірати, які також відігравали важливу роль у політичному та правовому житті регіону. Ці форми влади мали свої особливості у правовій системі, що відрізнялася від права, що було характерним для каліфатів.

Політико-правова думка Арабського Сходу також відображалася у суспільній організації та системах адміністрування, які забезпечували функціонування суспільства. Це включало в себе систему муніципалітетів, судові органи та інші інституції, які регулювали життя громадян.

Філософія Аль-Фарабі мала значний вплив на політико-правові позиції середньовічного Арабського Сходу. Він розвинув концепцію ідеальної держави, у якій керівництво повинно бути покладене на мудрого філософа-правителя. Він вважав, що цей правитель повинен бути мудрим і компетентним у філософії, здатним керувати суспільством відповідно до моральних і раціональних принципів. Аль-Фарабі вважав, що ідеальна держава повинна бути організована за принципом влади розумного правителя, який діє в інтересах загального добробуту і справедливості. Його політичні ідеї використовувались як основа для розвитку політичних інститутів та систем управління в середньовічному Арабському Сході.

Філософія Авіценни, також відомого як Ібн Сіна, відіграла важливу роль у формуванні політико-правових позицій у середньовічному Арабському Сході. Його праці стимулювали обговорення про правосуддя, права людини та справедливість у цьому

регіоні. Він розвинув ідею гармонії між релігійною та політичною владою, а також пропагував ідею важливості правової держави, яка б мала справедливую систему правосуддя і гарантувала права громадян. Авіценна також звертав увагу на необхідність розвитку системи законів, які були б підкріплені моральними принципами і сприяли б стабільності та розвитку суспільства. Його філософські праці стали важливим джерелом ідей для розвитку політичної теорії та правової системи в арабському світі середньовіччя.

Філософія Аль-Газалі відіграла важливу роль у формуванні політико-правових позицій у середньовічному Арабському Сході. Він підкреслював важливість моральних принципів у політичному управлінні та правосудді. Аль-Газалі підтримував ідею, що влада має бути підкорена вищим моральним стандартам і релігійним принципам. Він розвивав концепцію справедливого управління, в якому правителі мають діяти в інтересах справедливості та благополуччя свого народу. Також Аль-Газалі звертав увагу на важливість додержання прав людини і захисту їхніх свобод та прав в рамках суспільства. Його філософські праці сприяли розвитку концепцій справедливості, правової держави та гармонійного управління, які вплинули на політичні інституції та систему правосуддя в арабському світі середньовіччя.

Філософія Аверроеса, або Ібн Рушд, відіграла значну роль у формуванні політико-правових позицій у середньовічному Арабському Сході. Він був відомий своїм внеском у розвиток ідеї гармонії між релігійним та раціональним знанням. Аверроес підтримував ідею, що релігійна та політична влада повинні бути окремими, і не піддаватися абсолютному впливу одна на одну. Він пропагував концепцію секулярної держави, де політичні рішення базувалися б на раціональних принципах і знаннях, незалежно від релігійних доктрин. Аверроес також підтримував ідею прав людини та громадянських свобод, стверджуючи, що кожна людина має право на свободу вибору та індивідуальне самовизначення.

Отже, політико-правова думка Арабського Сходу у середньовіччі була складною сумішшю ісламських, культурних та філософських впливів, які визначали особливості правової системи та політичної організації регіону.

УДК 340.12

ЖДАНЮК А.Ю., студент

Науковий керівник – **ТЕРЕЩУК М. М.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОНЦЕПЦІЇ ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ СЕРЕДНЬОВІЧНОГО ХРИСТІЯНСТВА

У середньовічному християнстві сформувалися важливі політико-правові вчення, що вплинули на розвиток європейського суспільства. Ці концепції базувалися на християнській теології та моралі і включали ідеї такі як теократія, божественне право королів, взаємозв'язок церковної та світської влади, ідея суспільної ієрархії, канонічне право та інші.

Ключові слова: середньовічне християнство, політико-правові вчення, теократія, божественне право королів, церковна влада, суспільна ієрархія, канонічне право, церковна доктрина.

Середньовічне християнство мало значний вплив на розвиток політико-правових вчень у Європі. Ця епоха в історії Християнського світу була відома великою владою та впливом католицької церкви, що зміцнювало свою авторитетність як надзвичайно важливий політичний та правовий учасник.

Середньовічне християнство розвивало концепцію теократії, де влада над країною поєднувалася з релігійною владою. Представники церкви виступали як впливові посередники між Богом і людьми, і їхні рішення мали авторитетне значення в суспільстві.

Церква розвивала теологічні концепції, які виправдовували владу правителів та їхні дії перед Богом. Такі концепції, як "божественне право королів" (ідея, що влада монарха є божественною легітимністю) та інші, стали важливими в ідентифікації та підтримці влади.

Влада правителів була Богом даною і що правителі мали право правити від Бога. Згідно з цією концепцією, монархи мали священне право на владу, що робило будь-які спроби повстання або зміни влади морально неприйнятними перед Богом. Ця ідея була часто використовувана для підтримки монархічних режимів та утримання соціального порядку.

Середньовічне християнство вірило в ієрархічну структуру влади, де церковна влада стояла вище за світську. Поєднання цих двох видів влади було розглянуте як важливий елемент стабільності та порядку у суспільстві.

Правителі були зобов'язані правити відповідно до моральних ідеалів, які випливали з християнської віри. Вони вважалися заставниками справедливості та милосердя, а їхні дії мали бути спрямовані на добробут і захист своїх підданих.

Церква виступала як ключовий легітиматор влади у середньовічній Європі. Влада правителів часто підтверджувалася церковними установами, такими як коронації монархів церковними представниками або релігійними обрядами, що символізували божественну підтримку правителів.

Теологія влади також включала ідею, що правителі мають відповідати перед Богом за свої дії. Це відображалось в ідеях про справедливість та важливості дотримання моральних норм у владних структурах.

Ці концепції теології влади мали значний вплив на політичні структури і правові системи середньовічної Європи, формуючи основу для відносин між церквою та державою, а також визначаючи моральні та легітиміаційні основи влади.

Католицька церква розвивала канонічне право, яке ставало важливим джерелом правових норм у середньовічній Європі. Це право визначало норми поведінки для віруючих і мало значний вплив на цивільне та кримінальне законодавство.

Канонічне право в середньовічному християнстві було системою правил і норм, розвинутою Церквою, щоб регулювати внутрішні справи церковної організації та поведінку вірян. Воно визначало права і обов'язки членів церкви, порядок богослужінь, процедури канонічних судів та інші аспекти церковного життя. Канонічне право визнавало церкву як незалежну від світської влади структуру з власним законодавством і судовою системою. Воно використовувалося для урегулювання конфліктів у церковному середовищі та забезпечення дисципліни серед духовенства та вірян. Канонічне право також впливало на світське законодавство, особливо у сферах сімейного права, моралі та етики.

Християнська ідеологія підтримувала ідею суспільної ієрархії, де кожен клас та група мала своє місце і функцію. Це відображалось в політиці, праві та соціальних відносинах.

Ідея суспільної ієрархії в середньовічному християнстві визнавала наявність чіткої ієрархії в суспільстві, де кожен клас, стан або група мали своє визначене місце та функцію. Ця ідея базувалася на переконанні у Божому упорядкуванні суспільства, де кожен індивід мав власні обов'язки та обов'язки перед Богом і спільнотою. Суспільна ієрархія включала духовенство, благородство, міську буржуазію та селянство, з кожним класом маючи свої певні права, привілеї та обмеження. Ця ідея підтримувалася як релігійною, так і соціальною доктриною, і використовувалася для виправдання соціальної нерівності та збереження статус-кво у суспільстві.

Християнство акцентувало на значенні справедливості та милосердя в суспільстві. Були розвинуті концепції правової справедливості та покаєння перед Богом.

Церква прагнула мати владу над світськими правителями та чітко диктувати їхні дії та рішення, а також втручатися у політичні справи суспільства.

Отже, ці концепції відображають вплив християнства на політичні та правові вчення середньовічної Європи, які сформували основу для подальшого розвитку правових систем і політичних інститутів на континенті.

ПАЛАМАРЧУК К.О., студент

Науковий керівник – **ТЕРЕЩУК М.М.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Ці матеріали присвячені аналізу дотримання прав людини, важливості документування та оприлюднення порушень задля подальшого відновлення справедливості та притягнення до відповідальності причетних осіб.

Ключові слова: права людини, війна, Україна, збройна агресія, міжнародне право.

Визнання гідності людини, рівних та невід'ємних її прав є основою свободи, справедливості та загального миру [1].

Дотримання прав людини є основою і головним пріоритетом людства, а гарантування прав і свобод покладено на державу. Обов'язком держави є визнавати, дотримуватися і захищати права і свободи людини і громадянина.

Забезпечення індивідуальних прав людини має бути основою національної безпеки, а національна безпека, яка базується на індивідуальній безпеці, має бути основою міжнародної безпеки [2].

Загальна декларація прав людини (ЗДПЛ) — декларація, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року в Паризькому палаці Шайо та представляє перше глобальне вираження невід'ємних прав, які мають усі люди [3].

Загальна декларація прав людини є основою для забезпечення гарантій на життя, здоров'я, захист сім'ї, освіти, демократію, верховенство права.

Протягом довгого періоду і до сьогодні весь цивілізований світ прагне до миру та дотримання прав людини, підписуються Конвенції, законодавство країни має враховувати та прагнути до впровадження міжнародні прийняті права людини.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод є міжнародною угодою, відповідно до якої держави-учасниці Ради Європи зобов'язались забезпечити основні права всім громадянам, яка передбачає систему контролю за імплементацією прав людини (положень щодо них) на національному рівні. Таким чином, Росія спричинила серйозні погіршення ситуації з правами людини на всій території країни та порушила всі норми міжнародного гуманітарного права [4].

Конституція України цілком та повністю прагне та підтримує дотримання прав та свобод людини [5].

В Україні під час військового стану життя та здоров'я людини може перебувати у небезпеці.

Засновники сучасного міжнародного механізму захисту прав людини виходили з концепції неможливості повторення трагічних подій другої світової війни. Таке концептуальне обмеження породило можливість національних урядів за певних обставин уникати невігідних для себе механізмів захисту фундаментальних прав людини і вдаватися до їх брутального порушення у ряді випадків. З 2014 року Росія фактично поставила прямий виклик сучасному міжнародному праву та його людиноцентристському концепту. Вчинення збройними силами та підконтрольними РФ воєнними формуваннями злочинів проти цивільного населення поставили велике питання в ефективності сучасної моделі міжнародного механізму захисту прав людини. Ряд країн: РФ, КНР, КНДР, Сирія та Іран на офіційному рівні почали відкидати концепт первинності норм міжнародного права перед нормами національного права. Уряди цих країн вдавалися від концепту дуалізму міжнародного та національного права до концепту монізму національного права.

Російська воєнна агресія проти України у 2022 році, за своїм політико-правовим змістом є зазіханням на норми міжнародного права і є спробою позбавити міжнародний механізм захисту прав людини належної ефективності. ООН та інші міжнародні інституції сьогодні виявилися неготовими до подібного людиноненавистницького дискурсу і

масового порушення фундаментальних прав людини. Відзначимо, що таке порушення своїм ключовим виявом має вчинення збройними силами РФ воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Це ставить перед світовою демократичною спільнотою пряме питання щодо потреби модернізації міжнародного механізму захисту прав людини з метою недопущення повторення подібних дій будь-якої держави [6].

В Україні дипломати, політики, юристи, суспільство звертається до Міжнародних організацій, ООН, ЄС щодо засудження дій Російської федерації. Створюються нормативно-законодавчі бази, комісії щодо збору, документування та подачі позовних звернень щодо злочинів геноциду, воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Народ України та світове товариство очікує, що Міжнародний кримінальний суд застосує усі важелі свого впливу для притягнення та суворого покарання усіх винних та причетних до скоєних злочинів на території України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. URL:[https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version-](https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version)
2. URL:http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/4_2022/5.pdf
3. URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/Загальна_декларация_прав_людини
4. URL:https://publications.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.14178/2389/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A-16.07.2022_2_Crop%20%281%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y
5. URL:<https://www.president.gov.ua/ua/documents/constitution/konstituciya-ukrayini-rozdil-ii>
6. URL:<http://ir.library.nmu.com/bitstream/123456789/5116/1/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0.pdf#page=199>

УДК 37.014:341.223.14

КИРИЧЕНКО В.В., студентка 2 курсу ОП «Право»

Науковий керівник – **СОКИРИНСЬКА О.А.**, канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

РОЛЬ КІБЕРБЕЗПЕКИ У РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ

В статті розглянуто роль кібербезпеки під час збройного конфлікту та повномасштабного вторгнення росії на територію України.

Ключові слова: конфлікт, кібербезпека, веб-сайти, кібершпиунство

Російсько-український конфлікт, розпочався в 2014 році, а початок повномасштабного вторгнення в 2022. Як відомо, російська агресія проти України виявилася більш різноманітною, ніж просте застосування військової сили. Окрім відкритих бойових дій, російська агресія також розпочалася в кіберпросторі. Ініціатива цих кібератак була підтримана попередніми активними діями в області кібершпиунства, спрямованими на збір інформації від українських державних органів та приватних компаній [1]. Це надавало росії можливість розробити стратегію для подальших кроків, відповідно до планів української сторони. Узагальнюючи події 2021 року в Україні, можна відзначити, що цей період був віддаленим від спокою. Проте, січень 2022 року вийшов за всі можливі межі очікувань, адже був рекордно насичений подіями [1]. Лише за один місяць, зафіксовано та нейтралізовано понад 120 кібератак і це лише офіційна статистика [2].

Згідно з інформацією, наданою Службою безпеки України, більшість цих кібератак можна класифікувати за наступними чотирма типами: атаки на веб-додатки; поширення шкідливого програмного забезпечення; спроби з'єднання з серверами командно-контрольної структури; намагання отримати несанкціонований доступ. Слід зазначити, що далеко не всі ці кібератаки відображаються у засобах масової інформації. Публічно стають відомими лише ті з них, які мають значний вплив на громадян. Наприклад, однією з таких

атак, стала подія, що трапилася у ніч з 13 на 14 січня і була спрямована проти веб-сайтів державних органів, таких як Кабінет Міністрів, Міністерство закордонних справ та Міністерство освіти і науки. Також, було порушено роботу додатка «Дія». Пізніше, було заявлено, що жодного витоку даних не сталося, незважаючи на погрози повідомлення [2].

З початку російської агресії в Україні, відбулося принаймні 150 кібератак. Їх вплив, передусім, був психологічним і фахівці стверджують, що ці атаки не вирішують військових завдань. У цілому, інтенсивність атак від початку конфлікту зменшилася. Однак, це не стосується енергетичного сектору. Кількість кібератак на національну енергетичну компанію «Укренерго» зросла втричі з 24 лютого. Однак, електропостачання в Україні залишається стабільним.

Атаки в основному спрямовані на шпигунські операції та дезінформацію. Було зафіксовано принаймні три атаки, що призвели до видалення даних з мереж, якими керує українська влада [3].

Це означає, що зовнішні користувачі не можуть отримати доступ до інформації, зокрема, на урядових веб-сайтах під час надзвичайних ситуацій. Дана форма атаки полягає в перевантаженні системи через велику кількість запитів. Якщо така кількість запитів перевищує максимальний обсяг, який система може опрацювати, то система втрачає здатність відповідати і в результаті, веб-сайт стає недоступним [6, с. 106]. Атаки зі знищенням включають в себе видалення або зміну інформації на веб-сайтах. Це важлива тактика дезінформації, оскільки може створити враження, що підроблена інформація є достовірною. Така діяльність є однією з найстаріших військових тактик, які коли-небудь використовувало людство. Її вплив суттєво психологічний, але водночас дуже ефективний [6, с.107]

Цей конфлікт відзначається не лише військовими діями, але й активною кіберагресією та кібершпигунством. Кібератаки стали невід'ємною складовою стратегії війни та здатні завдати значних збитків, впливати на психологічний стан населення, створювати дезінформацію та паніку і це робить їх надзвичайно ефективними засобами ведення боротьби. Зважаючи на те, що кіберагресія відбувається у віртуальному середовищі, де важко встановити чіткі межі та ідентифікувати відповідальних, кібербезпека стає викликом для держав та міжнародних організацій. Важливою є спільна робота країн і створення міжнародних норм та механізмів контролю в цій сфері. Загалом, російсько-українська війна підкреслює необхідність посилення кібербезпеки на світовому рівні та врахування цієї нової реальності в стратегіях безпеки та оборони країн.

Підсумовуючи, слід зазначити, що роль кібербезпеки у російсько-українській війні є надзвичайно великою та важливою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Десятко А.М., Шестак Я.І., Чернишова Д.Д. Інформаційна безпека процесів обміну інформацією в період воєнних дій : матеріали дев'ятої міжнародної науково-практичної конференції: «Управління розвитком технологій». м. Київ, Київський національний університет будівництва і архітектури 28 березня. 2022 р., КНУБА, С.101.
2. Білявська Ю.В., Шестак Я.І. стаття: Кібербезпека та кібергігієна: нова ера цифрових технологій, ДТЕУ, Міжнародний науково-практичний журнал "Товари і ринки". №3-2022, м. Київ, 2022, С 47-59.
3. Вишнівський В. В., Пампуха А. І. Кібербезпека в Україні. Цифрова трансформація кібербезпеки: науково-практична інтернет-конференція, 20 квітня 2022, Державний університет телекомунікацій Навчально-наукового інституту захисту інформації. Київ, 2022. С. 31-33.
4. Дідик В. О., Гончарук А. А., Сімоненкова І. В. Кіберзахист в Збройних Силах України для протидії можливим варіантам кіберзлочинності. Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 листопада 2017 р.). Одеса: Одес. держ. ун-т внутр. спр., 2017. С. 94–95.

ЗМІСТ

Андрущенко М.М., Пахомова А.О. Малолітні особи як суб'єкти цивільних правовідносин.....	3
Антоненко А. О., Дужа І. А. The political potential of voluntary unemployment: analysis of the impact of education, development, and activism of conditions of labor uncertainty.....	5
Богданевич Д.І., Сімакова С.І. Кримінологічні особливості осіб, які вчиняють умисні вбивства.....	6
Бойко І.О., Мельник В.О. Проблеми аграрного законодавства під час воєнного стану.....	8
Чорна С.В., Бровко Н.І. Вдосконалення антикорупційної політики в Україні в сучасних умовах.....	9
Васильчук І.Ю., Пахомова А.О. Загальна характеристика англосаксонської правової сім'ї.....	12
Гамоцький Я.В., Мельник В.О. Важливість особистого селянського господарства в Україні.....	13
Гнатенко Д.Р., Мельник В.О. Розвиток аграрного законодавства України.....	16
Гроза В.С., Аргат Я.П. Правові аспекти агробізнесу в умовах воєнного стану.....	17
Дмитренко М.О., Росавіцький О.О. Особливості призначення покарання за перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень	19
Дмитренко М.О., Линник Т.В. Проблемні аспекти муніципальної реформи в Україні.....	21
Єфімович О.Ю., Мельник В.О. Державна підтримка аграрного сектору.....	23
Кармазіна Л.С., Мельник В.О. Правове регулювання органічного виробництва сільськогосподарської продукції.....	25
Катаєв Я.Д., Самойлович А.А. Актуальні питання дотримання законодавства України працівниками ТЦК СП.....	27
Катаєв Я.Д., Сімакова С.І. Смертна кара у сучасному контексті.....	28
Кобець Д.В., Пахомова А.О. Правочини в цивільному праві: поняття та загальна характеристика.....	30
Константинович Є.О., Аргат Я.П. Правове регулювання сільськогосподарських товариств в Україні.....	32
Корчак Ю.М., Дужа І.А. Риторика та емоційний вплив у політичних промовах	33
Новак Є.О., Новак Т.С. До питання правового регулювання біоенергетики в Україні.....	36
Паламарець В.В., Мельник В.О. Характеристика та основні принципи управління сільськогосподарськими підприємствами.....	37
Придатченко М.Ю., Мельник В.О. Правове регулювання діяльності сільськогосподарських кооперативів.....	39
Сергєєв О.В., Мельник В.О. Інноваційні технології в аграрній сфері.....	40
Слободянюк В.С., Малишко І.В. Актуальні зміни (доповнення) до законодавства про виплату пенсій у зв'язку з втратою годувальника в солідарній системі.....	42
Сморода П.О., Мельник В.О. Бронювання працівників аграрної сфери як запорука виробництва с/г продукції в умовах воєнного стану.....	43
Старікова С.О., Сімакова С.І. Гармонізація кримінально-процесуального права України до міжнародного законодавства.....	45
Тропотяга К.Ю., Мельник В.О. Законодавчі засади державної підтримки суб'єктів сільськогосподарського виробництва.....	46

Шевченко Д.М., Мельник Л.М. Культура як зброя у процесі ведення інформаційної війни росії проти України.....	48
Щербина О.Є., Мельник В.О. Перспективи розвитку зеленого сільського туризму з урахуванням законодавчого середовища.....	50
Катаєв Я.Д., Обіюх Н.М. Державна реєстрація права на землю: проблеми та виклики сьогодення.....	52
Бородань Є.А., Терещук М.М. Особливості політико-правової думки арабського сходу у середньовіччі.....	54
Жданюк А.Ю., Терещук М.М. Концепції правових вчень середньовічного християнства.....	55
Паламарчук К.О., Терещук М.М. Права людини в умовах війни.....	57
Кириченко В.В., Сокиринська О.А. Роль кібербезпеки у російсько-українській війні.....	58